

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «Дослідження асортименту і якості сокової продукції та її митне оформлення при переміщенні через митний кордон України»

ШИФР КРМ. ТПТтаУБ.1. 769-03.IV.1.3

Здобувач _____ Бендікова К. В.
Підпис

Керівник: _____ д.т.н., професор Верхівкер Я.Г.
_____ к.т.н., доц. Памбук С.А.
Підпис

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 12 грудня 2023р., протокол № 7

Завідувач кафедри

ТПТтаУБ _____ Наталія БАСЮРКІНА

Назва кафедри (підпис)

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г.Е. Вейнштейна

Факультет експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма – «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____ ТПТтаУБ _____

Басюркіна Н.Й.

«_____» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

здобувача

Катерини Бендікової

(ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

1. Тема проекту (роботи) ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ І ЯКОСТІ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

затверджена наказом по інституту від «01» грудня 2023 р. № 769-03

2. Термін задачі студентом закінченого проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи) п'ять зразків сокової продукції вітчизняних та іноземних виробників, що реалізуються в торговельних мережах України

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити) ВСТУП; РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ РИНКУ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ФАКТОРИ, ЩО ФОРМУЮТЬ СПОЖИВЧІ ВЛАСТИВОСТІ; РОЗДІЛ 2 ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ; РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ І ЯКОСТІ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ РОЗДІЛ 4 ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ІМПОРТІ НАПІЮ СОКОВМІСНОГО; РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ; ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ; СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ; ДОДАТКИ.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) презентація в електронному вигляді на 20 слайдах

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів проекту, щостосуються їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

Керівник _____ д.т.н., професор Верхівкер Я.Г.
_____ к.т.н., доц. Памбук С.А.
(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____ Бендікова К.В.
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів курсового проекту(роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітки
1	Обговорення та затвердження теми	08.10.2022	Виконано
2	Робота з нормативною документацією	28.02.2023	Виконано
3	Вибір об'єктів та методів дослідження	28.02.2023	Виконано
4	Оформлення вступу та першого розділу КРМ	15.09.2023	Виконано
6	Проведення аналізу асортименту	15.10.2023	Виконано
7	Проведення досліджень відповідності пакування і маркування	30.10.2023	Виконано
8	Проведення органолептичних та фізико-хімічних досліджень	15.11.2023	Виконано
10	Формулювання висновків та рекомендацій	01.12.2023	Виконано
11	Складання списку використаної літератури	02.12.2023	Виконано
12	Оформлення додатків	03.12.2023	Виконано
13	Оформлення презентації до дипломної роботи	04.12.2023	Виконано
14	Проходження рецензування		
15	Захист дипломної роботи	12.12.2023	

Керівник _____ д.т.н., професор Верхівкер Я.Г.
_____ к.т.н., доц. Памбук С.А.
(підпис)

Здобувач-дипломник _____ Бендікова К.В.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Бендікова К.В. _____
ПІБ Підпис

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра містить **112** сторінок, **17** таблиць, список літератури з **44** найменувань, **5** додатків.

Метою виконання роботи є проведення аналізу ринку сокової продукції, дослідження їх асортименту і якості, митне оформлення при перетині митного кордону України.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження є п'ять зразків сокової продукції вітчизняних та іноземних виробників, що реалізуються в торговельних мережах України..

Завданням роботи передбачено дослідження ринку сокової продукції та факторів, що формують їх споживні властивості, дослідження асортименту і якості сокової продукції, здійснення митних формальностей при імпорті напою соковмісного, розгляд вимог охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі.

За результатами роботи сформульовано висновки щодо стану ринку, асортименту та якості сокової продукції, митного оформлення при перетині митного кордону України.

Одержані результати можуть бути використанні на підприємствах виробництва сокової продукції та підприємствах торгівлі як заходи зі покращення якості, підвищення конкурентоспроможності, розширення асортименту.

Рік виконання роботи – 2023.

Рік захисту роботи – 2023.

THE SUMMARY

Thesis contains 112 pages, 17 tables, the list of references of 44 titles, 5 applications.

The purpose of work is to analyze the market of juice products, research their assortment and quality, customs clearance when crossing the customs border of Ukraine.

As an **object of analysis, generalizations and research activity** of the five samples of juice products of domestic and foreign producers, which are sold in trade networks of Ukraine.

The task of work includes the study of the market of juice products and the factors that shape their consumption properties, the study of the range and quality of juice products, the implementation of customs formalities when importing a juice-containing drink, consideration of labor protection requirements at retail trade facilities.

On results work the set forth conclusions on regarding the state of the market, assortment and quality of juice products, customs clearance when crossing the customs border of Ukraine..

The got results can be used at juice production enterprises and trade enterprises as measures to improve quality, increase competitiveness, and expand the assortment.

Year of implementation of work – 2023.

Year of presentation of work – 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1 АНАЛІЗ РИНКУ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ФАКТОРИ, ЩО ФОРМУЮТЬ СПОЖИВЧІ ВЛАСТИВОСТІ	12
1.1 Аналіз ринку сокової продукції в світі та Україні.....	12
1.2 Фактори, що формують споживні властивості сокової продукції.....	19
1.3 Класифікація та характеристика рослинних напоїв	23
1.4 Вимоги до якості та дефекти сокової продукції	26
Висновки до розділу 1	30
РОЗДІЛ 2 ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	32
2.1 Об'єкти дослідження	32
2.2 Методи дослідження.....	33
РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ І ЯКОСТІ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	37
3.1 Аналіз асортименту сокової продукції	37
3.2 Оцінка пакування споживчої тари.....	42
3.3 Оцінка маркування споживчої тари	44
3.4 Визначення органолептичних показників якості.....	51
3.5 Визначення фізико-хімічних показників якості.....	55
Висновки до розділу 3	58
РОЗДІЛ 4 ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ІМПОРТІ НАПІЮ СОКОВМІСНОГО	59
4.1 Визначення коду УКТЗЕД напів соковмісного «GRAND»	59
4.2 Правові засади нетарифного регулювання, як основний чинник безпеки та якості товарів, що переміщуються через митний кордон України	64
4.3 Порядок взяття на облік особи-резидента ТОВ «Таврія В», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством.....	71
4.4 Визначення країни походження напів соковмісного «GRAND» та застосування преференційних заходів.....	75

4.5 Трансформація системи тарифного регулювання та порядок визначення митних платежів при переміщенні напю соковмісного «GRAND» через МКУ	83
4.6 Технологічна схема митного контролю та митного оформлення імпорту напою соковмісного «GRAND».....	91
Висновки до розділу 4	95
РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ	97
5.1 Загальна характеристика охорони праці.....	97
5.2 Вимоги з охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі	98
5.3 Охорона навколишнього середовища	103
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	108
ДОДАТКИ.....	133

ВСТУП

Сокова продукція (соки та нектари) серед безалкогольних напоїв займають особливе місце, так як вони не тільки втамовують спрагу, а й мають певний фізіологічний вплив на організм завдяки освіжаючою здатності, поживності, гармонійному смаку, приємного аромату і специфічного для кожного виду соку стимулюючій дії. Деякі соки мають не тільки харчосмакову, але і дієтичну і лікувальну дію. Соки містять майже всі цінні поживні речовини, що містяться в свіжих фруктах і овочах: легкозасвоювані вуглеводи, водорозчинні пектинові, азотисті, мінеральні речовини і вітаміни [1].

Соком називають продукт, що складається на 100% з соку фруктів. Нектар містить від 25 до 99% соку. Соковий напій містить до 25% соку.

Фруктові нектари отримують змішуванням фруктового соку, одного або декількох видів концентрованих соків або доведеної до пюреподібного стану їстівної частини доброякісних свіжих фруктів з водою, цукром або медом. Консервують нектари різними фізичними способами, крім обробки іонізуючим випромінюванням. Масова частка фруктового соку складає 25-50% залежно від виду фруктів. Фруктовий нектар може бути прозорим або з м'якоттю (каламутним) [2].

Для поліпшення смаку і кольору, збереження, а іноді і підвищення біологічної активності в деякі види нектарів додають лимонну або аскорбінову кислоти. Не допускається в нектари вносити консерванти, штучні ароматизатори, цукрозамінники, штучні підсолоджувачі і барвники [3]. Фруктові нектари випускають одним товарним сортом.

Сьогодні часто вважають, що нектари – це продукт не дуже високої якості, порівняно з натуральним соком, іноді до нектарів відносяться майже як до фальсифікованих соків. Однак, нектари вироблені з якісної сировини, з дотриманням технології та чітким і правдивим маркуванням є незамінним та

корисним продуктом. Тому вважається, що дослідження якості фруктових нектарів, представлених до продажу в магазинах м. Одеси є актуальним.

В даній роботі розглядається ринок сокової продукції, їх асортимент, вимоги до якості, споживні властивості і показники якості, формальності при переміщенні через митний кордон України.

На ринку України представлено величезну кількість різноманітних соків, нектарів, сокових напоїв. Ця група товарів користуються високим попитом серед людей різного віку і роду занять, і саме тому обрана тема роботи є актуальною.

Метою роботи є проведення аналізу ринку сокової продукції, дослідження їх асортименту і якості, митне оформлення при перетині митного кордону України.

Завданнями дипломної роботи є:

Проаналізувати ринок сокової продукції в світі та Україні;

Визначити фактори, що формують споживні властивості сокової продукції;

Ознайомитися із вимогами нормативних документів щодо якості сокової продукції;

Проаналізувати асортимент сокової продукції, що реалізується в торговельних мережах України;

Провести оцінку відповідності пакування та маркування споживчої тари сокової продукції;

Провести дослідження органолептичних та фізико-хімічних показників якості;

Виконати митні формальності щодо імпорту сокової продукції.

Оглянути вимоги охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі.

Для досягнення мети було опрацьовано чинні законодавчі акти, такі як:

Закон України «Про захист прав споживачів», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», «Про основні вимоги до якості та безпечності», Митний кодекс України, Митний тариф України, Закон України

«Про зовнішньоекономічну діяльність», Постанова КМУ № 960 від 24.10.2018 «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у т.ч. з метою транзиту)» та інші.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є п'ять зразків сокової продукції вітчизняних та іноземних виробників, що реалізуються в торговельних мережах України.

Предметом дослідження є споживні властивості сокової продукції, їх показники якості, стан пакування та маркування споживчої тари, митне оформлення в режимі імпорт.

РОЗДІЛ 1

АНАЛІЗ РИНКУ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ФАКТОРИ, ЩО ФОРМУЮТЬ СПОЖИВЧІ ВЛАСТИВОСТІ

1.1 Аналіз ринку сокової продукції в світі та Україні

Український ринок соків і сокових напоїв в останні роки динамічно розвивався. Об'єм виробництва щорічно зростає на 10-40%, а експорт збільшується в середньому на 45%.

Середньостатистичний українець споживає близько восьми літрів соків на рік, тоді як росіянин – 12, європеець – 30, а американець – 60 літрів. Отже, для вітчизняних виробників соків і сокових напоїв існує значний потенціал, використання якого обмежується такими чинниками як низький рівень купівельної спроможності українських споживачів та зростанням рівня конкурентної боротьби на цьому сегменті товарного ринку. Ситуація ускладнюється й наслідками глобальної фінансової кризи. Сукупність зазначених та інших обставин визначає наукову та практичну актуальність питань стратегічного економічного розвитку підприємств галузі і, зокрема, його фінансового забезпечення.

Однією з найбільш актуальних проблем галузі є дефіцит вітчизняної сировини для виробничих потреб. Компанії змушені шукати нових постачальників сировини (сокових концентратів) по всьому світу, питома вага якого в структурі виробництва українських соків складає біля 80%, що призводить до великої залежності від імпорту. Дефіцит вітчизняної сировини пов'язаний з відсутністю спеціальних державних програм підтримки українських товаровиробників, складною процедурою надання та високою вартістю кредитів на розвиток сільськогосподарських підприємств. До того ж дуже важливо в умовах ринкової конкуренції впроваджувати й розвивати передові технології обробітку землі, орієнтуватися на вирощування сучасних сортів овочевих і фруктових культур [4].

Україна минулого року експортувала 127 тис. тонн соків, де 97% припало на яблучний концентрат. З цим показником країна посіла торік 18 місце серед найбільших країн-експортерів.

Про це повідомляє AgroTimes із посиланням на дані Української асоціації аграрного експорту.

“За перший квартал 2023 року Україна поставила на зовнішні ринки всього 29 тис. тонн соків на суму понад \$48 млн, причому 85% вартості забезпечили продажі до США, Польщі та Австрії. При збереженні цієї умовно стабільної ситуації можна сподіватися на повторення торішніх обсягів їхнього експорту”, – зазначають експерти.

В асоціації наводять дані Міжнародного торгового центру, за якими обсяги світового експорту соків 2018 року становили \$16,2 млрд, 2019 року – \$14,9 млрд, 2020 року – \$14,0 млрд, 2021 року – \$15,6 млрд, 2022 року – \$16,2 млрд. Найбільшими експортерами соків у світі, за попередніми даними 2022 року, стали Бразилія (2 млн 651 тис. тонн), Іспанія (994 тис. тонн), Нідерланди (967 тис. тонн). До списку найбільших продавців соків увійшли також Німеччина, Польща, Бельгія, Таїланд, США, Італія та Китай.

Раніше аналітики EastFruit прогнозували, що Україна встановить рекорд експорту яблучного концентрату в сезоні-2022/23. Попри всі складнощі роботи в країні, що воює, і проблемну логістику, українські експортери цієї продукції посилюють свої позиції на світовому ринку, а ключовими напрямками поставок залишаються країни ЄС і США [5].

Рисунок 1.1 –ТОП-10 смаків безалкогольних напоїв в Україні (2020-2021) [6]

Рисунок 1.2 – ТОП-10 смаків безалкогольних напоїв у Європі (2020-2021) [6]

Ринок напоїв України-2023: ключові перспективи та фактори впливу

Прогнозовано, що 2023-й не стане роком різкого відновлення. Зберігатиметься тенденція до загального звуження асортименту продукції. Концентрація виробництва відбуватиметься й надалі у центральних та західних регіонах нашої держави.

Відбуватиметься зростання цін у межах споживчої інфляції, однак для збереження конкурентоздатності на вітчизняному ринку та пошуку балансу між вартістю та купівельною спроможністю потенційних споживачів підприємствам слід продовжувати пошук шляхів зменшення виробничих витрат [6].

Тренди світового ринку органічних соків

Під час запровадження карантинних заходів у відповідь на пандемію Covid-19 продаж фруктових соків зріс. При цьому більшість компаній в цей період концентрують увагу на виробництві апельсинового та яблучного соків. На ринку соків загалом спостерігаються наступні тенденції:

- Зниження рівня цукру: серед споживачів, які слідкують за своїм здоров'ям, існує стурбованість високим вмістом цукру в соках. Через це споживачі переходять на альтернативні напої, які пропонують більшу харчову цінність без природно високого вмісту цукру. Однак разом з тим споживачі також стають більш обізнаними щодо харчових продуктів,

розуміючи різницю між доданим цукром і природним цукром. Виробники мають зробити фокус на посилення сприйняття соку як здорової альтернативи іншим напоям через вищу поживність та функціональність.

27% споживачів напоїв в США вживають менше соку, оскільки вони обирають більше зволожуючих напоїв

Всесвітня організація охорони здоров'я в своїх порадах щодо харчування дорослих під час спалаху COVID-19 рекомендує уникати підсолоджених фруктових соків, сиропів та фруктових соків, вироблених з концентратів.

Нові смаки та старі смаки по-новому: хоча яблуко залишається найпопулярнішим смаком соку після апельсина у багатьох країнах, молодші споживачі все частіше обирають цікавіші та екзотичні смаки, включаючи селеру, огірок, буряк тощо. В країнах ЄС, Швейцарії, Норвегії серед новинок соків за останні роки яблучні соки займали найбільшу частку (в середньому 22%). В Північній Америці яблучні соки також займають перше місце за кількістю новинок (19%).

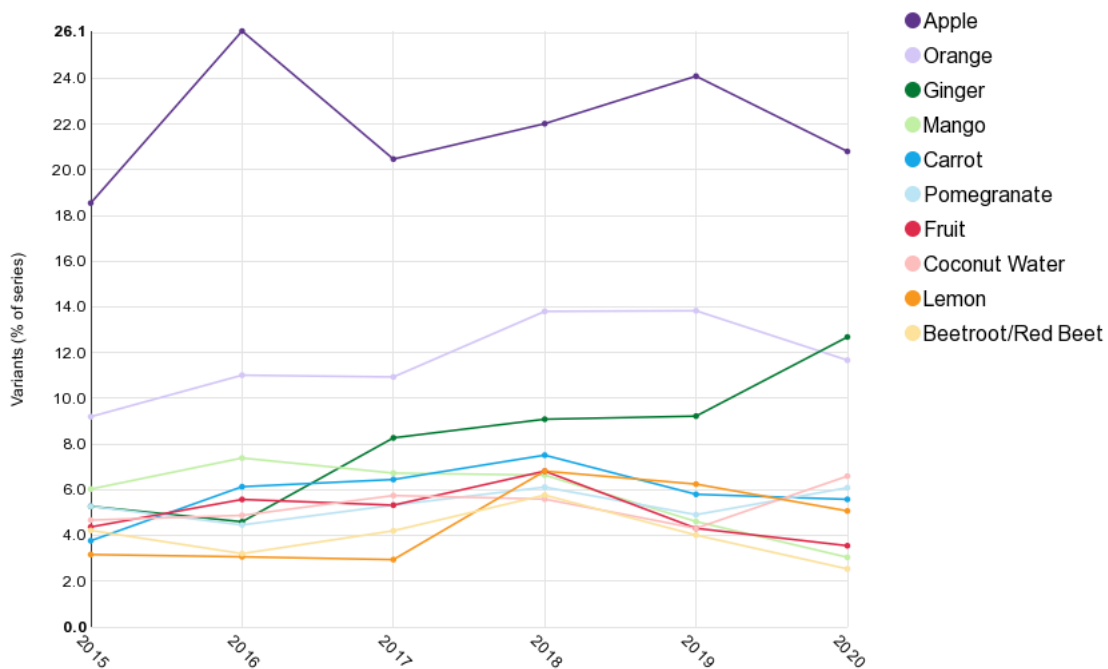

Рисунок 1.3 – Розподіл смаків серед новинок органічних соків в країнах Європи

Поширення соків холодного віджиму: фруктові соки холодного віджиму набувають все більшої популярності серед споживачів через

сприйняття покупцями їх як більш корисними при використанні такого виробничого процесу. Очікується, що впровадження більш дешевих варіантів соків холодного віджиму забезпечить зростання їх продажу в найближчі роки.

0% відходів: відповідаючи на тренд занепокоєння споживачів негативним впливом на довкілля, виробники мають зменшувати свою залежність від пластикової упаковки. Тренд на зменшення відходів особливо важливий в країнах Європейського Союзу. В країнах ЄС, Швейцарії, Норвегії більшість соків продаються в скляній тарі.

Таблиця 1.1 – Матеріали упаковки серед новинок органічних соків в країнах Європи [7]

Package material	Total sample (2015 - 2020)
Glass plain	40,6%
Multi layer board	25,9%
Plastic PET	15,3%
Glass coloured	9,7%
Board plastic lined	2,9%
Plastic unspecified	1,2%
Multi laminate	1,2%
Metal aluminium	0,4%
Plastic HDPE	0,2%
Plastic PP	0,1%
Total sample	100%

Крім екологічної упаковки, виробники органічних соків звертають увагу також на інші корисні аспекти. В країнах ЄС, Швейцарії, Норвегії виробники новинок привертають увагу споживачів до відсутності

інгредієнтів тваринного походження (30,7%), без додавання цукрів (19,8%), зазначаючи про це на упаковці соків.

Перспективні зовнішні ринки

Якщо говорити про ринки соків загалом (не виключно органіки), то найбільшими за обсягами є Китай, США, Індія та країни Європи. При цьому за рівнем споживання на душу населення Польща є одним із лідерів. Очікується, що в подальшому зрілі ринки будуть боротися за зростання за рахунок конкуренції з іншими категоріями напоїв (Північна Америка, деякі країни Західної Європи, Японія). А країни, що розвиваються, матимуть вищий рівень зростання продажів соків.

Розмір кола на графіку нижче означає обсяг ринку кожної країни (в грошовому вимірі), вертикальна вісь – обсяг споживання на душу населення (кг на рік), а горизонтальна вісь – прогноз щорічного зростання ринку в наступні 5 років (вплив COVID-19 в даному випадку не врахований).

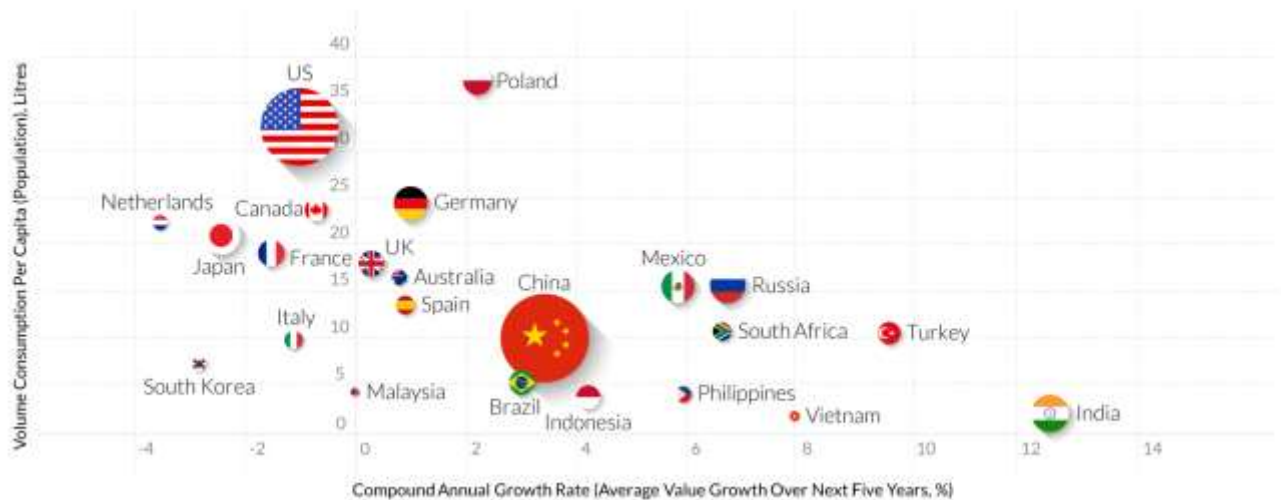

Рисунок 1.4 – Світовий роздрібний ринок соків, 2019 [7]

На ринках Європейського Союзу, Швейцарії, Норвегії частка органічних продуктів серед всіх новинок категорії соків в середньому складає 23% (за останні два роки). На ринку Північної Америки таких 28%.

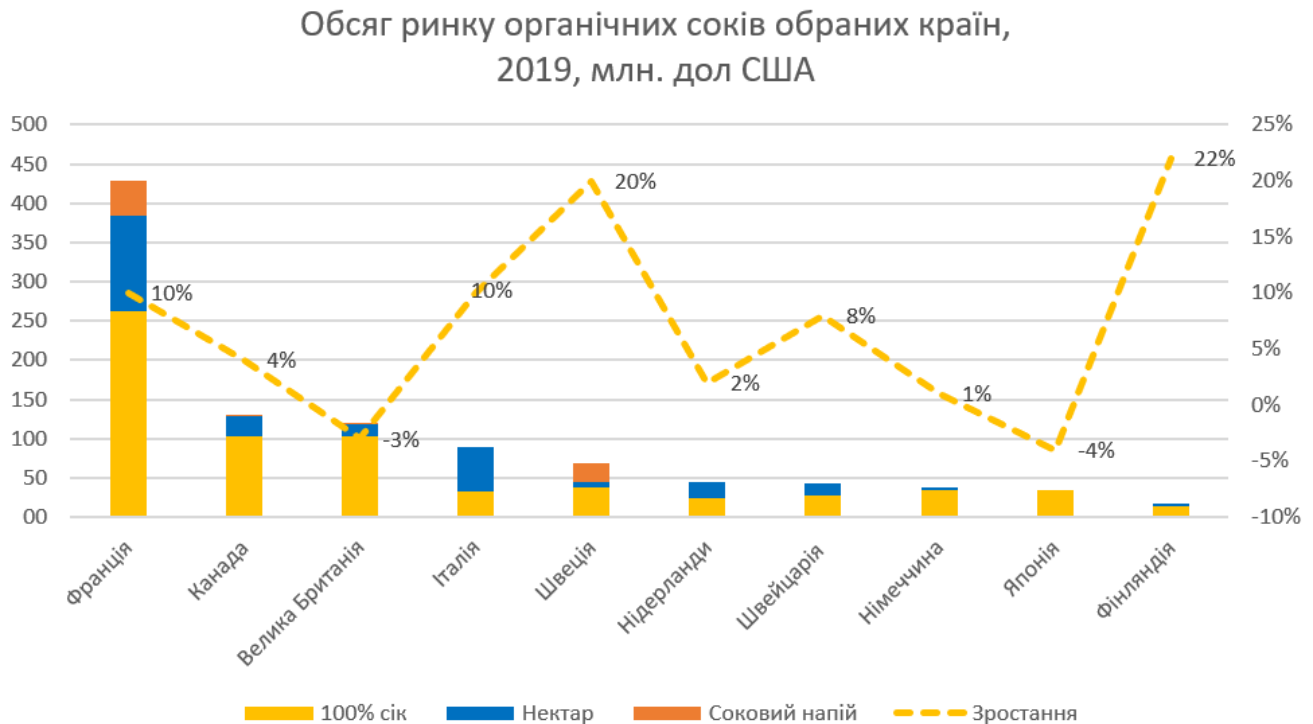

Рисунок 1.5 – Обсяг ринку органічних соків європейських країн, 2019,
млн. дол. США [7]

Найбільший обсяг ринку в США, де в 2019 році обсяг роздрібного продажу органічних соків складав 1054,3 млн дол. США (з них 815 – 100% сік, 176 – нектар, 64 – соковий напій). В цілому, продажі органічних соків по всьому світу зростають, при цьому в Північній Америці це зростання є помірним (і в США, і в Канаді на 4% щорічно протягом останніх 4 років). Найбільш перспективними з точки зору зростання ринку є Швеція (20%), Франція та Італія (по 10%). Серед країн з меншим розміром ринку перспективними є Фінляндія (22% зростання). Польща та Ізраїль зростають щорічно на рівні 10% та 15% відповідно, однак обсяги ринку цих країн ще не великі – 14 та 6 млн дол США відповідно.

Загалом, країни мають більшу частку 100-відсоткового соку. Італія є єдиною країною, де обсяг продажів нектарів (25-99% вмісту соку) переважає за обсяг продажів 100% соку. Найменша частка ринку належить соковим напоям (до 24% відсотку соку в напої).

У розрізі наявних на ринку брендів ринки органічних соків країн ЄС та Північної Америки дуже різняться – якщо в ЄС спостерігається більша прив'язка до брендів та значна частка ринку розподілена між компаніями, які займають 3% та більше ринку, то в Північній Америці ситуація протилежна. Так, в США найбільша ринкова частка належить бренду Welch's (компанія National Grape Co-operative Association Inc) та дорівнює лише 0,4%. Private label займає 22,1% ринку органічних соків США. В Канаді ринкову частку більше 1% займають всього два бренди –Knudsen (5,7% ринку, компанія JM Smucker Co) та Biotta (1,7% ринку, компанія Thurella AG). Private label займає 11,4% ринку Канади [7].

1.2 Фактори, що формують споживні властивості сокової продукції

Споживчі властивості товару - це властивості, які обумовлюють його корисність в процесі експлуатації і споживання. Номенклатура споживчих властивостей і їх показників визначається особливостями і призначенням товару. Залежно від особливостей споживчі властивості і показники якості поділяються на групи: за призначенням, надійності, ергономічні, естетичні, екологічні, властивості безпеки і за іншими ознаками [8].

До основних споживчих характеристиках продуктів харчування відноситься їх харчова, енергетична і біологічна цінність.

Харчова цінність продукту характеризує всю повноту корисних властивостей, тобто його доброякісність, засвоюваність, вміст поживних і біологічно активних речовин [9].

Харчова цінність продуктів визначається їх хімічним складом, калорійністю і засвоюваністю. Чим більше міститься в продукті білків, жирів, вітамінів, мінеральних речовин та ін, тобто речовин, біологічно необхідних для нормального обміну речовин організму, тим вище харчова цінність продукту.

Біологічна цінність продуктів характеризується наявністю вітамінів, макро і мікроелементів, незамінних амінокислот і поліненасичених жирних

кислот, які не синтезуються в організмі і не можуть бути замінені іншими харчовими речовинами.

З точки зору біології рослин соки і нектари за складом являють собою вміст, головним чином, вакуолей клітини. У вакуольній рідині розчинені цукру: глюкоза з фруктозою і різні полісахариди; фруктові кислоти (яблучна, лимонна та ін); мінерали; вітаміни; амінокислоти; фітонциди. Соки зберігають всі поживні речовини, наявні в свіжих плодах, ягодах і овочах, і легко засвоюються організмом. Харчова цінність соків складається у високому вмісті в них легкозасвоюваних вуглеводів (глюкоза, фруктоза, сахароза та ін), комплексу водорозчинних вітамінів (аскорбінова, фолієва, нікотинова і пантотенова кислоти, Р-активні речовини, каротин, тіамін, рибофлавін і ін), мінеральних солей, пектинових речовин, органічних кислот, ароматичних сполук. Таким чином, сік - джерело ряду корисних для організму легко засвоюваних речовин.

Існують відмінності у складі та харчової цінності соків, отриманих з різної сировини [10].

Овочеві соки на смак прісні, що пояснюється невисоким вмістом в них органічних кислот. Але зате вони дуже багаті мінеральними речовинами. У них міститься велика кількість білків, мікроелементів і всіх інших речовин, які необхідні для здорової життєдіяльності людського організму.

Фруктові соки мають велике значення в нашому харчуванні і, отже, для нашого здоров'я. Вони служать джерелом не тільки вітамінів і мінеральних солей, але містять так само і органічні кислоти, пектини, ароматичні речовини, ефірні масла. Якщо овочеві соки більше йдуть на будівництво та відновлення організму, то фруктові соки, в першу чергу, служать очищенню. Вони так само забезпечують організм необхідними вуглеводами, цукром, вітамінами. Фруктові соки більш калорійні, ніж овочеві. Незамінні при фізичних навантаженнях, в цих випадках їх корисно комбінувати з овочевими. Фруктові соки, за рахунок ефірних олій, що містяться в фруктах, надають аромат, активізують діяльність слинних, шлункових і ін залоз, тим

самим посилюють біохімічні реакції, покращують обмінні процеси в організмі. Також фруктові соки мають потужний протимікробну дію, чим забезпечують зниження бродильних і гнильних процесів в організмі.

У багатьох з фруктів містяться такі органічні сполуки, як камеді, які являють собою комплекс калієвих, магнієвих і кальцієвих солей, сахарокамедієвих кислот. Камеди успішно заповнюють недолік мінералів необхідних організму. Вміщені, в фруктових соках, складні вуглеводи - полісахариди, в тому числі пектинові сполуки, після набрякання при взаємодії з водою, виводять отрути і патогенні мікроби, а також сприяють виведенню холестерину. А також фруктові соки є прекрасними освіжаючими напоями.

Харчова цінність соків призвела до їх широкого використання для профілактики та терапії захворювань, до виділення сокотерапії як самостійної дисципліни.

Апельсиновий. Вбиває бактерії, підвищує імунітет, допомагає знизити вагу, сприяє виведенню з організму холестерину, нормалізує роботу кишечника, знижує ризик вроджених дефектів у плода, захищає від деяких форм раку

Ананасовий. Корисний при ознобах і стресах, сприяє схудненню

Томатний. Джерело молодості, незамінний при виразковій хворобі шлунка і дванадцятипалої кишки

Виноградний. Нормалізує обмін речовин, ефективний при гастритах, анемії і підвищеному тиску, допомагає зберегти здоровий колір обличчя, впоратися з неврозами.

Абрикосовий. Зміцнює серцевий м'яз і сприяє виведенню зайвої рідини.

Яблучний. Корисний при порушенні роботи кишечника, захворюваннях печінки і нирок, брак заліза.

Грушевий. Має бактерицидну і сечогінною дією. Рекомендується тим, хто страждає захворюваннями системи кровообігу і відчуває проблеми з нирками.

Сливовий. Регулює діяльність шлунково-кишкового тракту, корисний при гастриті.

Грейпфрутовий. Нормалізує сон, допомагає при сечокам'яній хворобі, підвищеної стомлюваності

Вишневий. Корисний при недовір'ї, зміцнює стінки кровоносних судин, має протизапальну дію.

Гарбузовий. Підвищує рівень гемоглобіну в крові, покращує сон, робить волосся шовковистим, сприяє виведенню токсинів з організму, захищає від деяких форм раку.

Журавлинний. Корисний для профілактики і лікування інфекцій сечостатевої системи.

Капустяний. Застосовується для зниження ваги, корисний при гастриті, виразці шлунка і дванадцятипалої кишки, ангіні, стоматиті, запаленні ясен.

Морквяний. Покращує апетит і травлення, застосовується при лікуванні виразки шлунка і дванадцятипалої кишки, підвищує опірність організму до інфекційних захворювань, укріплює нервову систему, корисний для очей.

Огірковий. Одне з кращих природних сечогінних засобів, корисний для людей з високим і низьким кров'яним тиском, допомагає при захворюваннях зубів і ясен.

Для визначення споживчих властивостей харчових продуктів товаровознавство використовує органолептичні та лабораторні (фізичні, хімічні, біохімічні та ін) методи дослідження. Органолептичним методом визначають такі властивості товару, як зовнішній вигляд, смак, запах, колір і ін, а лабораторним - його хімічний склад, фізичні та біохімічні властивості.

1.3 Класифікація та характеристика рослинних напоїв

Фруктовий сік - рідкий продукт, отриманий змішуванням фруктового соку (соків) або концентрованого фруктового соку (соків), або доведеної до пюреобразного стану їстівної частини доброякісних стиглих свіжих або збережених свіжими фруктів з питною водою, цукром, або цукрами, або цукровим сиропом, або медом, в якому загальна масова частка фруктового соку і / або пюре становить залежно від виду фруктів не менше 25%, незброджений, але здатний до бродіння, консервований фізичними способами, окрім обробки іонізуючим випромінюванням, і призначений для безпосереднього вживання в їжу [10].

Плодово-ягідні соки. Для виготовлення плодово-ягідних соків використовують тільки доброякісні, свіжі, стиглі та здорові плоди і ягоди, з яких за методом пресування одержують соки. Відновлені соки отримують із концентратів, до яких додається вода у таких кількостях, в яких вона була видалена під час отримання концентрату. Під час виробництва соків проводять миттєве нагрівання і охолодження одержаного соку, що забезпечує коагуляцію білкових речовин і відокремлення їх у процесі фільтрування. Прозорість соку - один з важливих показників його якості. Напівпрозорі соки не освітлюють. Соки з м'якоттю одержують шляхом пропускання підготовленої сировини через протибочну машину з наступним пресуванням одержаної маси.

Соки натуральні виготовляють з одного виду свіжих стиглих плодів і ягід без додавання цукру та інших інгредієнтів. Вони можуть бути прозорими (освітленими) і каламутними (непрозорими).

Соки з цукром виробляють з плодів та ягід з підвищеною кислотністю або з сировини з низькою цукристістю. Соки з цукром містять 15 % цукру, чим підвищується поживність, поліпшуються смакові властивості напою. Соки з цукром випускають прозорими і каламутними.

Купажовані соки одержують таким способом, як і натуральні, але з додаванням до 35 % соків з інших плодів чи ягід. Внаслідок цього

поліпшуються органолептичні властивості напою, підвищується його харчова і біологічна цінність.

Концентровані соки виготовляють уварюванням натуральних соків зі збереженням ароматичних речовин. Концентровані соки бувають прозорими і каламутними, а за ступенем обробки вони поділяються на пастеризовані і непастеризовані.

Відновлені концентровані соки за біологічною і харчовою цінністю та смаковими властивостями не поступаються натуральним, тому знаходять різне застосування: для виробництва безалкогольних напоїв, купажованих соків, для підсолоджування вин, соків-напоїв, у кондитерському виробництві для приготування мармеладу, начинок, продуктів дитячого харчування.

Соки для дитячого харчування виготовляють з високоякісної, відбірної сировини одного виду. Вони можуть бути натуральними, купажованими натуральними, з цукром, м'якоттю, цукром і м'якоттю, гомогенізованими. Їх рекомендують для харчування дітей з шестимісячного віку.

Соки для дієтичного харчування виготовляють без цукру або з додаванням підсолоджуючих речовин, головним чином, ксиліту і сорбіту. Ці соки призначені для людей, хворих на діабет.

Соки з м'якоттю (нектари) одержують шляхом змішування протертої та гомогенізованої м'якоті фруктів (плодового пюре) з різною кількістю цукрового сиропу (від 16 до 50 %). Для поліпшення смаку та кольору, а також збереження біологічної цінності продукту до деяких видів нектарів додають лимонну та аскорбінову кислоти.

Сиропа. Залежно від рецептури і сировини, що використовується, сиропа поділяють на три групи: натуральні, на харчових ароматичних есенціях, на концентраті квасового суслу.

Натуральні сиропа готують на плодово-ягідних натуральних соках з додаванням 50-65 % цукру, екстрактів, спиртових настоїв та концентратів.

Сиропа на харчових ароматичних есенціях - концентровані водні розчини цукру з додаванням відповідних есенцій, колеру, барвників,

харчових кислот, які імітують за кольором, смаком і ароматом натуральні сиропи. У процесі їх виробництва можуть використовуватися консерванти.

Плодово-ягідні екстракти- згущені освітлені плодово-ягідні соки. Їх одержують завдяки уварюванню під вакуумом або виморожуванню відповідних соків до вмісту сухих речовин 44-62 %.

Для приготування екстрактів використовують тільки прозорі соки з низьким вмістом пектинів. Під час їх приготування виключаються змішування соків різних видів, додавання штучних барвників, цукру, кислот (виняток - сорбінова кислота). Під час виготовлення високоякісних екстрактів використовується сировина з вираженим плодовим ароматом. Менш якісні екстракти можуть бути приготовлені з використанням сульфатованих соків.

Морси - це негазовані безалкогольні напої, одержані купажуванням зброджених соків журавлини й брусниці з водою, цукром, харчовими кислотами, барвниками. Під час виготовлення морсів можна застосовувати брусничний і журавлиновий екстракти і відповідні ароматичні есенції [11].

Сухі напої виготовляють двох видів - нешипучі і шипучі у вигляді таблеток чи порошку.

Нешипучі сухі напої є подрібненою сумішшю цукру-піску, сухих екстрактів, есенцій, харчових кислот і барвників. Під час виготовлення суміш добре перемішують і формують по 20 г або випускають у вигляді порошку. Таблетки чи порошок повністю розчинюються в холодній воді.

Шипучі сухі напої - це суміші цукру-піску, винної харчової кислоти, есенцій, двовуглекислого натрію. Шипучі сухі напої випускаються у вигляді порошку, розфасованого по пакетиках з багатошарових і комбінованих матеріалів, у скляну чи полімерну тару.

У процесі виготовлення порошкоподібних сумішей для напоїв використовують порошкоподібні концентрати, одержані за допомогою теплового сушіння з наступним подрібненням продукту. На стадіях

теплого сушіння та помелу значна частина біологічно-активних, ароматичних і поживних речовин втрачається.

Газовані безалкогольні напої

Газовані безалкогольні напої - це освіжаючі напої, штучно насичені оксидом вуглецю. Це не тільки надає напою освіжаючого ефекту, але й завдяки зниженню рН і зменшенню окисновідновного потенціалу пригніблює розвиток мікроорганізмів, що сприятливо впливає на біологічну стійкість напоїв.

Освіжаючі та смакові якості газованих напоїв найповніше виявляються під час охолодження їх до температури 10-12°C.

Газовані напої у пляшках. Газовані напої в пляшках готують на основі плодово-ягідної сировини, настоїв і екстрактів рослин. Ця група напоїв є сумішшю газованої питної води з додаванням цукрового сиропу, плодово-ягідних соків, екстрактів, настоїв, ароматизаторів, харчових кислот, барвників та іншої сировини.

За призначенням, особливостями сировини і фізіологічним впливом на організм людини газовані безалкогольні напої умовно поділяють на групи: на натуральній сировині; на синтетичних есенціях; тонізуючі; вітамінізовані; для діабетиків.

1.4 Вимоги до якості та дефекти сокової продукції

На якість соку впливають такі чинники: якість плодів, ягід і овочів; технологія виробництва і консервування; умови зберігання; упаковка; транспортування.

Харчові продукти характеризуються такими властивостями, як смак, запах, колір, консистенція та інші, які обумовлюються їх фізико-хімічними особливостями і ступенем свіжості. Якість овочів та плодів залежить в основному від погодних та кліматичних умов, агротехніки вирощування та ін.

В освіті властивостей товарів, отриманих шляхом переробки сільськогосподарської сировини, основна роль належить якості сировини та технології виготовлення.

У харчових продуктах під час їх транспортування та зберігання протікають фізичні, хімічні і біохімічні процеси. У результаті цих процесів товари можуть частково або повністю втратити споживчу вартість, тобто зіпсуватися. Велике значення для збереження якості товару під час перевезень і зберігання мають тара і пакувальні матеріали.

Сік отримують виключно за допомогою механічних процесів, наприклад, шляхом віджиму фруктового або овочевого сировини в пресі (інші способи переробки, наприклад, дифузія або екстракція, які не відносяться до механічних процесів, не є технологічними способами отримання соку);

Сировиною для отримання соку є доброякісні, стиглі, свіжі або збережені свіжими завдяки охолодженню цільні фрукти або овочі. Окремі частини фруктів або овочів, наприклад, шкірка, вичавки та інші продукти переробки не відносяться до сировинних джерел отримання соку;

Для консервування соку використовують виключно фізичні способи, наприклад, теплову обробку (пастеризацію, стерилізацію або охолодження);

Допускається концентрування соку, тобто видалення міститься в ньому певної частки води за допомогою фізичних процесів і подальше відновлення її водою. [12]

Крім органолептики, основними якісними показниками соків, які часто приймаються до уваги в комерційних операціях, є щільність (відношення маси до об'єму), вміст розчинних сухих речовин.

Дуже часто дорогі натуральні соки купажують (змішують) з більш дешевими соками без декларування цього факту (додавання грушевого соку в яблучний та ін.) Також використовують інше, більш дешеву сировину (наприклад, персиковий нектар отримують з нектаринів).

В купажованих соках дуже складно виявити співвідношення вводяться вихідних соків і тому їх фальсифікація практично не визначається.

Виробники можуть використовувати нестандартне сировину і напівфабрикати, що піддавалися мікробіологічній псуванню, і застосовувати штучні барвники та ароматизатори для приховування низької якості продукту.

Також застосовують і інші види фальсифікації соків (введення добавок, не передбачених рецептурою; заміна одного типу напою іншим; інформаційна фальсифікація).

До показників, які можуть визначатися при виникають сумнівах в достовірності соку, відносяться: титрована кислотність, вміст лимонної і ізолімонної кислот, яблучної кислоти, золи, натрію, калію, магнію, кальцію, загального фосфору, нітратів, сульфатів, формольного числа, глюкози, фруктози, сахарози, геспередин і нарінгіна, проліну і ряду інших показників.

Пороки викликаються в основному фізико-хімічними процесами, що порушують стабільність систем напою, внаслідок чого з'являються такі дефекти:

потемніння виникає, якщо в процесі виробництва соків, екстрактів або напоїв підвищується вміст заліза, при цьому вони можуть набувати неприємний металевий присмак;

небіологічне помутніння проявляється в результаті хімічних взаємодій між компонентами напою і порушення рівноваги його колоїдної системи:

а) помутніння мінеральної води з утворенням осаду різних хімічних сполук через надмірну змісту або окислення її компонентів при зайвому контакті з повітрям;

б) опалесценція газованих напоїв, приготованих на соках і екстрактах, що містять підвищену кількість пектинових речовин, терпенів, або при використанні води з підвищеним вмістом заліза;

в) помутніння і опади внаслідок утворення кальцієвих солей лимонної та винної кислот, з'єднань солей заліза з фенольними сполуками напоїв і з речовинами колера;

г) виділення продуктів окислення компонентів, руйнування фарбувальних і ароматичних речовин під впливом сонячних променів і високої температури, коагуляції білкових, пектинових, дубильних і фарбувальних речовин.

Сторонні присмаки і запахи:

смоляний виникає при порушенні складу та технології обсмолювання резервуарів і бочок;

гасу, лаку та ін проявляється при покритті ємностей свіжим парафіном (смак гасу) або харчовим лаком поганої якості;

терпкий (металевий, чорнильний) формується через зіткнення напою з непокритими залізними поверхнями, високого вмісту заліза в технологічній воді;

сонячний неприємний смак і запах (терпеноподібний та ін) з сірководневими тонами з'являється в пляшкових напоях при зберіганні на світлі, особливо під дією прямих сонячних променів внаслідок фотохімічної реакції, при якій багато речовин відновлюються з утворенням меркаптанів, які мають різкий неприємний запах. При цьому даний дефект супроводжується помутнінням напою;

маслянистий смак і запах формуються при окисленні ефірних масел цитрусових настоїв і ін.

З недоліків (Незначні відхилення в склад і властивості напоїв) найбільш поширеними є:

соляний присмак з'являється внаслідок підвищеного вмісту в технологічній воді кухонної солі (хлористого натрію);

хлорні присмак і запах виникають через надмірне хлорування технологічної води;

фенол'ний (аптечний) присмак формується через надлишку нітритів у технологічній воді або використання у виробництві хлорвмісних матеріалів (хлорного вапна, дезінфікуючих засобів і т.п.).

Дефектами напоїв також вважаються сторонні включення в напоях, сторонні присмаки (фільтр-картону та ін.).

Висновки до розділу 1

На соковому ринку найближчим часом не буде різкого відновлення. Зберігатиметься тенденція до загального звуження асортименту продукції. Концентрація виробництва відбуватиметься й надалі у центральних та західних регіонах нашої держави. Відбуватиметься зростання цін у межах споживчої інфляції, однак для збереження конкурентоздатності на вітчизняному ринку та пошуку балансу між вартістю та купівельною спроможністю потенційних споживачів підприємствам слід продовжувати пошук шляхів зменшення виробничих витрат. Якщо говорити про ринки соків загалом, то найбільшими за обсягами є Китай, США, Індія та країни Європи. При цьому за рівнем споживання на душу населення Польща є одним із лідерів. Очікується, що в подальшому зрілі ринки будуть боротися за зростання за рахунок конкуренції з іншими категоріями напоїв (Північна Америка, деякі країни Західної Європи, Японія).

2. Споживчі властивості товару - це властивості, які обумовлюють його корисність в процесі експлуатації і споживання. Номенклатура споживчих властивостей і їх показників визначається особливостями і призначенням товару. Залежно від особливостей споживчі властивості і показники якості поділяються на групи: за призначенням, надійності, ергономічні, естетичні, екологічні, властивості безпеки і за іншими ознаками. До основних споживчих характеристик соків та нектарів відноситься їх харчова, енергетична і біологічна цінність, а також здатність втамувати спрагу, приємні смакові характеристики.

3. Соки можуть бути свіжовіджатими та прямого віджиму, що максимально зберігають харчову цінність та органолептичні властивості фруктів. Також є соки відновлені, тобто отримані з концентрованого соку і питної води. Важливо, щоб вид сокової продукції був правильно промаркований на етикетці чи упаковці. Фруктові соки можна виготовляти з додаванням м'якоті та/або цукру, що має бути промарковане на етикетці чи упаковці. Нектари виготовляють із натурального соку, одного або кількох видів концентрованого натурального соку, натурального чи концентрованого натурального пюре, води, цукру або меду. Масова частка соку в нектарі має становити 25-50% залежно від виду плодів.

4. Крім органолептики, основними якісними показниками соків, які часто приймаються до уваги в комерційних операціях, є щільність (відношення маси до об'єму), вміст розчинних сухих речовин, титрована кислотність, вміст лимонної і ізолімонної кислот, яблучної кислоти і ряд інших показників. Пороки викликаються в основному фізико-хімічними процесами, що порушують стабільність систем напою, внаслідок чого з'являються дефекти.

РОЗДІЛ 2

ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Об'єкти дослідження

Для дослідження якості і споживних властивостей сокової продукції було обрано для дослідження 5 зразків сокової продукції з яблук, що реалізуються у торгових мережах України. Обрані зразки було придбано в різних магазинах.

Для дослідження були обрані такі зразки:

- 1) Зразок 1 – Напій соковмісний «GRAND» Яблуко польського виробництва;
- 2) Зразок 2 – Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»;
- 3) Зразок 3 – Сік Яблучний освітлений «Jaffa»;
- 4) Зразок 4 – Сік яблучний відновлений освітлений стерилізований ТМ «Садочок»
- 5) Зразок 5 – Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Сандора».

Перелік об'єктів дослідження надано у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1— Об'єкти дослідження

№	Найменування продукту, ТМ	Виробник та його місцезнаходження
1	Напій соковмісний «GRAND» Яблуко польського виробництва	Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Польща Імпортёр в Україні : ТОВ «Таврія В», вул. М'ясоїдівська, 14, м. Одеса, 65091, Україна
2	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, вул. Миру, 144, с. Степанівка, Роздільнянській р-н, Одеська обл., 67430, Україна

3	Сік Яблучний освітлений «Jaffa»	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007
4	Сік яблучний відновлений освітлений стерилізований ТМ «Садочок»	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262
5	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Сандора»	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262

2.2 Методи дослідження

В зразках фруктових нектарів, відібраних для дослідження якості були досліджені такі показники:

- органолептичні: зовнішній вигляд і консистенція нектарів, смак і запах, колір.
- фізико-хімічні: масова частка розчинних сухих речовин, масова частка титрованих кислот і масова частка осаду.

Перелік нормативних документів, за якими було проведено дослідження зазначений в таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – Методи досліджень

Назва показника або групи показників	Нормативний документ
Органолептичні показники	ГОСТ 8756.1-79 «Продукты пищевые консервированные. Методы определения органолептических показателей, массы нетто или объема и массовой доли составных частей»

Фізико-хімічні показники: - Масова частка розчинних сухих речовин, %	ГОСТ 28562-90 «Продукты переработки плодов и овощей. Рефрактометрический метод определения растворимых сухих веществ»
- Масова частка титрованих кислот(в перерахунку на лимонну кислоту), %	ДСТУ 4957:2008 «Продукти перероблення фруктів та овочів. Методи визначення титрованої кислотності»
- Масова частка осаду, %	ДСТУ 7000:2009 Продукти перероблення фруктів та овочів. Метод визначання осаду у фруктових і ягідних соках та екстрактах

Відповідність пакування досліджували згідно з вимогами ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур» [12].

Перевірка відповідності пакування проводилась за відповідними нормативними документами. На сьогоднішній день в Україні діє Технічний регламент з підтвердження відповідності пакування (пакувальних матеріалів) та відходів пакування, затверджений Наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 24.12.2004 N289.[37] Технічний регламент стосується всього пакування, що розміщено на ринку в Україні, та всіх відходів пакування незалежно від того, чи використовувались та створювались вони на промисловому, комерційному, офісному рівнях, у крамницях, побутових службах чи в домашньому господарстві або на будь-якому іншому рівні незалежно від матеріалу, що використовується. Цей документ стосується виробників незалежно від того, яку продукцію вони випускають.

Відповідність маркування досліджували згідно з вимогами Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

Перевірка штрихового кодування була здійснена згідно з ДСТУ 3145-1995 «Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Загальні вимоги».

В Україні діє низка нормативів, які визначають товари, що підлягають обов'язковому маркуванню. Обов'язкову наявність штрих-коду на товарі зумовлюють потреби сучасних підприємств оптової та роздрібно́ї торгівлі.

Методи визначення органолептичних показників якості

Аналітичні методи органолептичного аналізу засновані на якісній та кількісній оцінці показників якості і дозволяють встановити кореляцію між окремими ознаками. Органолептичний метод ґрунтується на використанні інформації, яку отримують в результаті аналізу відчуттів, сприйнятих органами чуття — зору, слуху, нюху, дотику і смаку. При цьому органи чуття людини виконують роль приймачів і перетворювачів певної інформації. Органолептичний метод простий, не потребує складної апаратури. Він знайшов широке використання, один з основних при оцінці якості товарів.

Для харчових продуктів органолептичний метод дослідження має вирішальне значення в оцінці якості, особливо при визначенні смаків, присмаків, запахів, їх відтінків, консистенції. При експертній оцінці, щоб перевести якість в кількість, використовують безрозмірні шкали. Балова шкала являє собою упорядковану сукупність чисел і якісних характеристик, які приводяться у відповідності з оцінюваними об'єктами згідно з визначеною ознакою.

Профільні методи базуються на тому, що окремі смакові, нюхові та інші стимули, об'єднуючись, дають якісно нове відчуття смакоти (флейфору) продукту. Для складання опису флейфора продукту проводять ідентифікацію окремих властивостей, які формують загальне враження від продукту та оцінюють їх інтенсивність. Суть профільного аналізу в тому, що складне поняття одного із органолептичних показників представляють у вигляді простих складових, які оцінюються за якістю, інтенсивністю і порядком виявлення. Під час виконання профільного аналізу використовують бальні шкали для оцінки інтенсивності окремих ознак, послідовно визначають вияв

відчуттів і результати графічно відтворюють у вигляді профілографи (профілю).

При дослідженні органолептичних показників якості користувались профільним методом. Профільний метод заснований на тому, що окремі смакові та нюхові стимули, об'єднуючись, дають якісно нове відчуття флейвора (поєднання органолептичних характеристик) продукту [12].

Інтенсивність відчуттів оцінюється за шкалою:

- 0 – оцінка відсутня,
- 1 – тільки упізнається або відчувається,
- 2 – слабка інтенсивність,
- 3 – помірна інтенсивність,
- 4 – сильна інтенсивність,
- 5 – дуже сильна інтенсивність.

РОЗДІЛ 3

ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ І ЯКОСТІ СОКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1 Аналіз асортименту сокової продукції

При проведенні огляду асортименту сокової продукції в торговельній мережі м. Одеси досліджували асортимент трьох магазинів різних торговельних мереж, а саме «Таврія В», «Фуршет» та «Копійка». Це сучасні торговельні комплекси, асортимент кожного з них включає до 25 000 найменувань продуктів харчування і супутніх товарів від провідних виробників, що відповідають найвищим стандартам якості.

Асортимент сокової продукції в магазині «Таврія В», що розташований за адресою м. Одеса, вулиця Маршала Говорова, 10/5 представлений в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Асортимент сокової продукції в «Таврія В»

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
1.	Соки та нектари ТМ Джаффа	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Яблуко, Виноград, виноград-яблуко, персик, манго Чорниця-горобина Гранат Вишня	0,95 л 1 л 1 л 0,95 л	тетрапак
2.	Соки та нектари ТМ Наш Сік	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Яблуко, виноград, виноград-яблуко, персик, мультифрукт, мультивітамін, айва, слива	1,93 л 1,43 л 0,2 л 0,95 л 0,33 л	тетрапак

Продовження табл. 3.1

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
3.	Соки та нектари ТМ Прямосік	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Яблуко-персик-банан Яблуко-лісові ягоди-банан	1 л 1 л	тетрапак
3.	Соки та нектари ТМ Садочок	ТОВ «Сандора», Україна	Яблуко Виноград білий-яблуко, персик, мультивітамін,	0,2 л 0,5 л 0,95 л 1,45 л 1,93 л	тетрапак
4.	Соки та нектари ТМ Українська зірка	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ На замовлення ТОВ Таврія В	Яблуко, виноград, виноград-яблуко, персик,	0,95 л	тетрапак

Асортимент сокової продукції в магазині «Таврія В» на момент огляду був представлений продукцією п'яти торгових марок – Джаффа, Наш Сік, Прямосік, Садочок, Українська зірка. Чотири з п'яти торгових марок випускає один виробник – СП «Вітмарк-Україна». Товарні позиції представлені різними смаками, переважно яблуко, яблуко в поєднанні з іншими смаками, а також такі екзотичні смаки як манго, чорниця-горобина, яблуко-лісові ягоди-банан.

Асортимент сокової продукції в магазині «Копійка», що розташований за адресою м. Одеса, проспект Шевченка, 4-д представлений в табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Асортимент сокової продукції в магазині «Копійка»

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
1.	Соки та нектари ТМ Наш Сік	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Яблуко Виноград-яблуко Яблуко-виноград Виноград білий-яблуко	1,43 л 0,95 л 0,33 л 0,2 л	тетрапак

Продовження табл. 3.2

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
			Яблуко-красний виноград Вишня Мультифрукт		
2.	Соки та нектари ТМ Джаффа	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Яблуко, виноград, Манго Чорниця-горобина Гранат Вишня Мультивітамін	0,95 л 1 л 1 л 0,95 л	тетрапак
3.	Соки та нектари ТМ Садочок	ТОВ «Сандора», Україна	Яблуко Яблуко-банан Яблуко-виноград Яблуко-гранат Яблуко-вишня Апельсин Виноград білий-яблуко Мультифрукт	0,2 л 0,5 л 0,95 л 1,45 л 1,93 л	тетрапак
4.	Соки та нектари ТМ Сандора	ТОВ «Сандора», Україна	Гранат Мультивітамін Вишня Чорна смородина Банан-яблуко-полуниця	1,5 л 0,5 л 0,25 л	тетрапак
5.	Соки та нектари ТМ Rich Kids	ІП «Кока кола Беверджис Україна»	Яблуко-виноград Банан-полуниця-яблуко Яблуко-виноград-горобина	0,2 л	тетрапак

Асортимент сокової продукції в магазині в супермаркеті «Копійка» представлений більш широко, ніж в магазині Таврія В. Всі нектари представлені вітчизняними виробниками. Найширше представлені такі торгові марки як Наш Сік та торгова марка Сандора. Основні виробники сокової продукції, які представлені в цьому магазині це СП «Вітмарк-Україна», ТОВ «Сандора» та ІП «Кока кола Беверджис Україна».

Найбільш розповсюджені смаки – це яблуко, яблуко-виноград, а також поєднання яблука з іншими фруктами (вишня, гранат та ін.).

Асортимент сокової продукції в магазині «Фуршет» представлений в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Асортимент сокової продукції магазину «Фуршет»

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
1.	Соки та нектари ТМ Сандора	ТОВ «Сандора», Україна	Гранат Мультивітамін Вишня Ананас Манго Лимон Чорна смородина Банан-яблуко-полуниця Виноградно-яблучно-гранатовий Апельсин-персик	1,5 л 0,95 л 0,5 л 0,25 л	тетрапак
2.	Соки та нектари ТМ Rich	ІП «Кока кола Беверджис Україна»	Апельсин Гранат Банан-полуниця Вишня	1 л	тетрапак
3.	Соки та нектари ТМ Rich Kids	ІП «Кока кола Беверджис Україна»	Яблуко-виноград Банан-полуниця-яблуко Яблуко-виноград-горобина	0,2 л	тетрапак
4.	Соки та нектари ТМ Садочок	ТОВ «Сандора», Україна	Мультифрукт Яблучний Апельсин Яблучно-вишневий Яблуко-виноград красний Ананас-яблуко	0,2 л 0,5 л 0,95 л 1,45 л 1,93 л	тетрапак

Номер п/п	Найменування продукту, ТМ	Виробник	Смак	Об'єм	Вид тари
5.	Соки та нектари ТМ GRANINI	Екес Граніні Франс, Франція	Ананас Розовий грейпфрут	1 л	скляна пляшка
6.	Соки та нектари ТМ Наш Сік	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ	Виноград-яблуко Яблуко Яблуко-виноград Гранат Виноград білий-яблуко Яблуко-красний виноград Вишня Мультифрукт	1,43 л 0,95 л 0,33 л 0,2 л	тетрапак

Асортимент соків та нектарів в магазині в супермаркеті «Фуршет» представлений достатньо різноманітно. В основному представлені соки та нектари вітчизняних виробників, але була представлена продукція одного іноземного виробника - Екес Граніні Франс, Франція. Найширше представлені такі торгові марки як торгова марка Сандора (10 різновидів смаків, різний об'єм фасування), торгова марка Наш Сік (8 найменувань нектарів різного об'єму фасування), торгова марка Садочок (6 найменування нектарів різного об'єму фасування). В даному магазині більш різноманітно були представлені соки та нектари виробника ТОВ «Сандора» і ІП «Кока кола Беверджис Україна», і трохи менше продукція виробника СП «Вітмарк-Україна».

Аналіз асортименту соків та нектарів в магазинах трьох торговельних мереж показав, що в основному представлені соки та нектари вітчизняного виробництва. Торгові марки які зустрічались у всіх магазинах це – ТМ Наш Сік, ТМ Садочок та ТМ Сандора. Найбільш розповсюджені смаки – яблуко, яблуко-виноград, та інші поєднання яблука з іншими фруктами. Основні виробники в Україні - ТОВ «Сандора» та СП «Вітмарк-Україна».

3.2 Оцінка пакування споживчої тари

Згідно з вимогами ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур» продукцію фасують у споживчу тару місткістю не більше ніж $3,0 \text{ дм}^3$ згідно з чинними нормативними документами, що дозволена до використання Міністерством охорони здоров'я України на даному виробництві. Основними видами тари для соків і нектарів є скляні банки та пляшки, металева лакована та алюмінієва тара, а також тара з полімерних і комбінованих матеріалів [9].

При дослідженні упаковки сокової продукції встановлено:

Зразок № 1 упакований в тару з комбінованих матеріалів на основі картону, поліетиленової плівки і алюмінієвої фольги, місткістю не більше ніж $2,0 \text{ дм}^3$, а саме 1 л, вид упаковки зазначений на дні - Tetra Brik Aseptic. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, стійка.

Зразок № 2 упакований в тару з комбінованих матеріалів на основі картону, поліетиленової плівки і алюмінієвої фольги, місткістю не більше ніж $2,0 \text{ дм}^3$, а саме 1 л, вид упаковки зазначений на дні - Tetra Brik Aseptic. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, стійка, без дефектів.

Зразок № 3 упакований в тару з комбінованих матеріалів на основі картону, поліетиленової плівки і алюмінієвої фольги, місткістю не більше ніж $2,0 \text{ дм}^3$, а саме 1 л. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, стійка, не містить дефектів.

Зразок № 4 упакований в тару з комбінованих матеріалів на основі картону, поліетиленової плівки і алюмінієвої фольги, місткістю не більше ніж $2,0 \text{ дм}^3$, а саме 950 мл. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, не має дефектів.

Зразок № 5 упакований в тару з комбінованих матеріалів на основі картону, поліетиленової плівки і алюмінієвої фольги, місткістю не більше ніж $2,0 \text{ дм}^3$, а саме 1 л. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, стійка, зручно відкривається, не має дефектів.

Загалом після проведення аналізу пакування можна зробити висновок, що упаковка всіх зразків сокової продукції вироблена з полімерного або комбінованого матеріалу типу ТетраПак, дефектів не мають і повністю відповідають вимогам нормативної документації. Упаковки є дуже зручними, стійкими, легкими.

Маємо наступні результати : всі упаковки є достатньо зручними у використанні. Вони мають гвинтові кришки для повторного відкриття упаковки, форма упаковки зроблена таким чином, що при відкритті упаковки продукт не розливається, упаковку можна повторно закрити за зберігати в холодильнику. Це дозволяє спожити продукт за кілька разів, не турбуючись за збереженість товару.

Таблиця 3.4 – Наявність інформаційних знаків на пакуванні

№ зразку	Назва знаку	Характеристика інформаційного знаку
1	БЕЗ ГМО 	Знак застосовується товаровиробником продукції у формі самодекларації. Він може за бажанням включити до маркування позначку «Без ГМО». В такому випадку відсутність ГМО у харчовому продукті має бути підтверджена відповідно до вимог законодавства. Відсутність даних від постачальників про наявність в інгредієнтах ГМО є достатнім підтвердженням для нанесення такої позначки на харчовий продукт. Вміст природних і штучних домішок, які можуть негативно впливати на стан природного довкілля або здоров'я людей, в таких препаратах, а також сировина, використовувана для їх виробництва не повинен перевищувати допустимих рівнів, встановлених відповідно до законодавства.
1, 2, 3, 5	МІКС картон 	Знак сертифікації на відповідність вимогам Лісової опікунської ради відповідно до стандартів FSC
1, 2, 3, 4, 5	Знак торговельної марки 	Спеціальне позначення або запис, які застосовуються у зображенні торговельної марки або поряд з нею і вказують на те, що цій торговельній марці надана правова охорона. Призначенням попереджувального маркування є доведення відомостей до третіх осіб про факт набуття правової охорони на торговельну марку і запобігання можливому порушенню права власності на торговельну марку. Виконує функцію захисту виробника. Є показником, що продукт зареєстрований.

2	ДСТУ ISO 22000 	Характеризує сертифікацію підприємства на наявність менеджмента безпеки харчових продуктів. Встановлює що продукт сертифіковано за ДСТУ ISO 22000 «Вимоги до організацій, що беруть участь в ланці створення харчової продукції»
---	---	--

Проаналізувавши отриманні дані можна сказати наступне. Усі зразки упаковані в ідентичну тару об'ємом 0,95-1 л, які виготовлені з полімерних матеріалів і картону. Шви та з'єднання добре проклеєні. Деформації та пошкодження споживчої тари відсутні. Наявні інформаційні знаки на всіх зразках. Зразки є зручними за всіма показниками, що визначались.

3.3 Оцінка маркування споживчої тари

Маркування споживчої тари повинно бути інформативним і повним, відповідати вимогам Закону України «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів».

Згідно з вищевказаними нормативними документами для фасованих товарів наступна інформація є обов'язковою:

- 1) назва харчового продукту;
- 2) перелік інгредієнтів;
- 3) будь-які інгредієнти або допоміжні матеріали для переробки, які наведені у додатку № 1 до цього Закону або походять з речовин чи продуктів, наведених у додатку № 1 до цього Закону, які використовуються у виробництві або приготуванні харчового продукту і залишаються присутніми у готовому продукті, навіть у змінній формі;
- 4) кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом;
- 5) кількість харчового продукту встановлених од. вимірювання;
- 6) мінімальний термін придатності або дата «вжити до»;
- 7) будь-які особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби);

8) найменування та місцезнаходження оператора ринку харчових продуктів, відповідального за інформацію про ХП, а для імпортованих - найменування та місцезнаходження імпортера;

9) країна походження або місце походження - у випадках, передбачених статтею 20 цього Закону;

10) інструкції з використання - у разі якщо відсутність таких інструкцій ускладнює належне використання харчового продукту;

11) для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2 % об'ємних одиниць-фактичний вміст спирту у напої (крім продукції 2204 згідно з УКТЗЕД);

12) інформація про поживну цінність харчового продукту.

Згідно положень Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», маркування ХП та спосіб, яким його виконують, не повинно вводити в оману споживача стосовно характеристик ХП, зокрема, його природи, ідентичності, стану, складу та інше. Маркування наносять на етикетку, ярлик, поверхню пергаменту чи полімерної плівки державною мовою.

Назва харчового продукту повинна бути зрозумілою для споживача, конкретно та точно характеризувати продукт, розкривати його природу, походження, надавати можливість відрізнити певний вид харчового продукту від інших аналогічних видів харчових продуктів.

Назва харчового продукту повинна відповідати назві, установленій нормативно-правовими актами, а в разі їх відсутності - установленій нормативними документами, або відповідати усталеним назвам харчових продуктів, що застосовуються в країні, а в разі їх відсутності - як назва харчового продукту застосовується опис продукту, а в разі потреби - і опис його застосування, який є досить точним для того, щоб надати покупцеві можливість визначити вид продукту харчування і відрізнити його від інших аналогічних продуктів [7]. Результати дослідження маркування наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Аналіз відповідності маркування споживчої тари

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
1	2	3	4	5	6	7
1	Назва харчового продукту	Напій соковмісний «GRAND» Яблуко польського виробництва	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»	Сік Яблучний освітлений «Jaffa»	Сік яблучний відновлений освітлений стерилізований ТМ «Садочок»	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Сандора»
2	Перелік інгредієнтів	Склад: вода, яблучний сік з концентрованого яблучного соку (20%), регулятор кислотності лимонна кислота, ароматизатор, підсолоджувач: аспартам (містить джерело фенілаланіну), ацесульфам К, барвник: сульфітно-аміачна карамель. Без ГМО.	Фруктова частина 100 % Склад: відновлено з натурального яблучного соку концентрованого	Склад: відновлено з натурального яблучного соку концентрованого	Яблучний сік Виготовлено з концентрованого соку	Фруктова частина 100 % Склад: відновлено з натурального яблучного соку концентрованого
3	Будь-які інгредієнти, які наведені у додатку № 1	—	—	—	—	—

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
4	Кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом	яблучний сік з концентрованого яблучного соку (20%)	Фруктова частина 100 %	сік відновлений яблучний (50 %)	Яблучний сік 50 %	Фруктова частина 100 %
5	Кількість ХП в установлених одиницях вимірювання	950 мл	1 л	1 л	1 л	1 л
6	Мінімальний термін придатності або дата «вжити до»	вжити до 01.09.2024	вжити до 17.10.2024	вжити до 05.03.2024	вжити до 01.02.2024	вжити до 31.01.2024
7	Особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби)	зберігати за температури до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 85 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 48 годин	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 2 діб

8	Найменування та місцезнаходження оператора ринку ХП, відповідального за інформацію про ХП, або імпортера	Sokpol Sp. z.o.o. ul. Kosciuszki 8, 42-300 Myszkow, Польща Імпортёр в Україні : ТОВ «Таврія В», вул. М'ясоїдівська, 14, м. Одеса, 65091, Україна	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, вул. Миру, 144, с. Степанівка, Роздільнянській р-н, Одеська обл., 67430, Україна	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262
9	Країна походження або місце походження	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено
10	Інструкції з використання	не зазначено	не зазначено	не зазначено	не зазначено	не зазначено
11	Для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2% об'єм. од. - фактичний вміст спирту у напої	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм
12	Інформація про поживну цінність харчового продукту	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,5; вуглеводи – 2, з них цукор 1,3, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 37 кДж (9 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0; вуглеводи – 11,8, з них цукри 11,8, сіль 0,025. Енергетична цінність (калорійність): 198 кДж (47 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)

Після дослідження маркування встановлено, що всі досліджувані зразки містили достатньо повну інформацію на маркуванні, але не всі відповідали вимогам. Всі зразки мали коректну назву продукту з вказанням способу додаткової обробки – «освітлений», «пастеризований». На всіх зразках було зазначено умови зберігання продукції в герметичній тарі та після її відкриття. Всі зразки містили на маркуванні інформацію про вміст фруктової частини – не менше 50 %.

Склалися зауваження до маркування зразка ТМ «Садочок» - на маркуванні не позначено інформацію про відсутність ГМО в складі. Також не вказано інформацію про підприємство що здійснює прийняття претензій від споживачів, але можливо ці функції виконує виробник. Також на даному зразку відсутня інформація про сертифікацію.

Тому можна сказати що маркування зразка ТМ «Садочок» не є достатньо інформативним. Маркування зразків торгових марок «Наш Сік» та «Jaffa» відповідає вимогам нормативних документів та законодавчих актів.

Перевірка штрихового кодування

Штрихове кодування - один з видів автоматичної ідентифікації об'єктів, при якому використовується метод оптичного зчитування інформації. Штриховий код - це послідовність чорних і білих смуг, що представляє деяку інформацію у вигляді, зручному для зчитування технічними засобами. На міжнародному рівні штрих-коди використовуються у виробництві і збуті продукції, торгівлі, для митного контролю, в маркетингу, статистику тощо. Для ідентифікації споживчих товарів використовують систему під назвою "Європейський артикул" (EAN - European Article Number). Кодове позначення може складатися з восьми (EAN-8) або тринадцяти (EAN-13) цифр.

Перевірка контрольного числа штрихового коду зразків проводиться за наступним алгоритмом:

Зразок №1 Штриховий код 4820001449525

1. Додаємо цифри, що стоять на парних позиціях коду:

$$8+0+0+4+9+2=23$$

2. Результат помножимо на 3:

$$23 * 3 = 69$$

3. Додаємо цифри, що стоять на непарних позиціях коду без урахування контрольної цифри

$$4+2+0+1+4+5=16$$

5. Додаємо результати 2-ї та 3-ї дії:

$$69 + 16 = 85$$

6. Віднімаємо отриману суму від найближчого до неї вищого числа, кратного 10:

$$90 - 85 = 5$$

Отримали контрольну цифру 5, отже штриховий код вірний

Зразок №2 Штриховий код 4820016252752

$$8+0+1+2+2+5=18$$

$$18*3 = 54$$

$$4+2+0+6+5+7=24$$

$$54+24 = 78$$

$$80-78 = 2$$

Отримали контрольну цифру 2, отже штриховий код вірний

Зразок № 3 Штриховий код 4820192260138

$$8+0+9+2+0+3=22$$

$$22*3 = 66$$

$$4+2+1+2+6+1=16$$

$$66+16 = 82$$

$$90-82 = 8$$

Отримали контрольну цифру 8, отже штриховий код вірний

3.4 Визначення органолептичних показників якості

Органолептичні показники нектарів визначають згідно з ГОСТ 8756.1-79 «Продукты пищевые консервированные. Методы определения органолептических показателей, массы нетто или объема и массовой доли составных частей».

Органолептичні показники визначають у такій послідовності: зовнішній вигляд, колір, запах, консистенція і смак.

Результати досліджень наведені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 – Органолептичні показники якості рослинних напоїв

Показник якості	Зразок 1	Зразок 2 Наш Сік	Зразок 3 Джаффа	Зразок 4 Садочок	Зразок 5 Сандора	Вимоги ДСТУ 4150:2003
Зовнішній вигляд і консистенція	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина. Дозволено незначну опалесценцію
Колір	Однорідний, темно-жовтий, з темним відтінком	Однорідний, світло-жовтий, без потемніння	Однорідний, солом'яний, з незначним потемнінням	Однорідний, темно-жовтий, з темним відтінком	Однорідний, світло-жовтий, без потемніння	Відповідно кольору використаних компонентів. Дозволено темніші відтінки в світлих нектарах
Смак і аромат	Запах слабовиражений, відповідний. Смак ненасичений, водянистий, солодко-кислий, яблучний	Запах помірний, приємний, відповідний. Смак солодко-кислий, достатньо приємний, гармонійний	Запах помірний, приємний, відповідний. Смак солодкий, трохи приторний, достатньо гармонійний	Запах різкуватий, виражений, кислуватий, не дуже гармонійний. Смак кисло-солодкий, не зовсім гармонійний	Запах різкуватий, виражений, кислуватий, не дуже гармонійний. Смак кисло-солодкий, не зовсім гармонійний	Гармонійний, властиві використаним компонентам, з приємним не різким смаком. Сторонні присмаки і запахи не дозволено

За результатами дегустаційної оцінки було виявлено, що зразок 1 має однорідний, відповідний колір, темніший ніж в інших зразках. Запах цього зразка був різкуватий, кислий, смак кислуватий, мало солодкий. Смак і запах здались трохи негармонійними.

Зразок 2 характеризувався відповідним, однорідним кольором світло-жовтого відтінку, смак солодко-кислий, властивий, здалися достатньо приємними і гармонійними.

Зразок 3 мав також відповідний колір солом'яного відтінку, приємний відповідний запах, смак солодкий, трохи приторний, не дуже кислий, відповідний.

В цілому результати дегустації показали, що всі зразки нектарів відповідали за органолептичними показниками вимогам НД, але найбільш смачним видався зразок 2.

Надалі при проведенні органолептичних досліджень користувались профільним методом. Для цього оцінювали інтенсивність дескрипторів таких показників як зовнішній вигляд і колір, а також смак і запах.

Дані для побудови профілограми показників зовнішній вигляд і колір представлені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7 – Оцінка інтенсивності органолептичних показників

Найменування показника	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
Прозорість (+)	4	5	4	5	5
Однорідність кольору (+)	5	5	5	5	5
Приємний колір (+)	4	5	4	3	4
Темний відтінок (-)	0	0	1	2	1
Невідповідний колір (-)	1	0	0	1	0
Опалесценція (-)	0	0	0	0	0

Аналіз органолептичних показників представлений на профілограмі, яка зображена на рисунку 3.1.

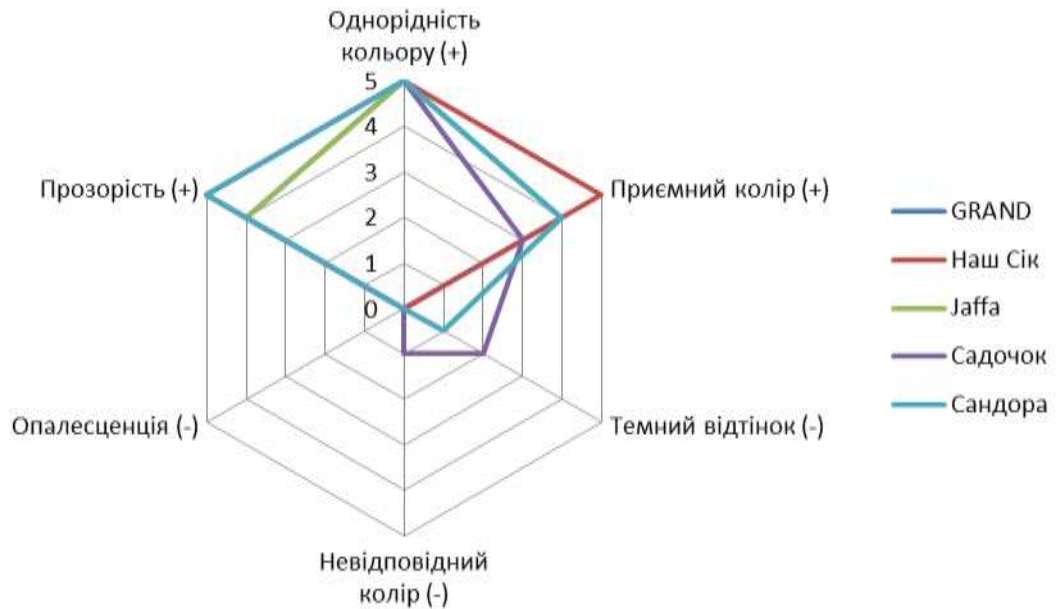

Рисунок 3.1 – Профілограма зовнішнього вигляду і кольору

З рисунку 3.1 видно, що зразок 2 має найбільш виражені приємні показники зовнішнього виду і кольору, зразок 2 має менш приємний колір з темним відтінком, зразок 3 характеризується найбільш вираженим темним відтінком, тому виглядає менш приємно порівняно з іншими зразками.

Дані для побудови профілограми показників смаку та запаху представлені в табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Оцінка інтенсивності органолептичних показників

Найменування показника	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
Відповідний запах (+)	5	5	4	4	5
Гармонійні смак і запах (+)	4	5	4	3	4
Приємний запах (+)	4	5	4	3	4
Солодкий смак (+)	3	4	5	2	4
Кислий смак (-)	1	1	1	3	1
Різкий запах (-)	0	0	0	3	0
Кислуватий запах (-)	0	0	0	2	1
Приторний смак (-)	0	0	1	0	0

Аналіз органолептичних показників представлений на профілограмі, яка зображена на рисунку 3.2.

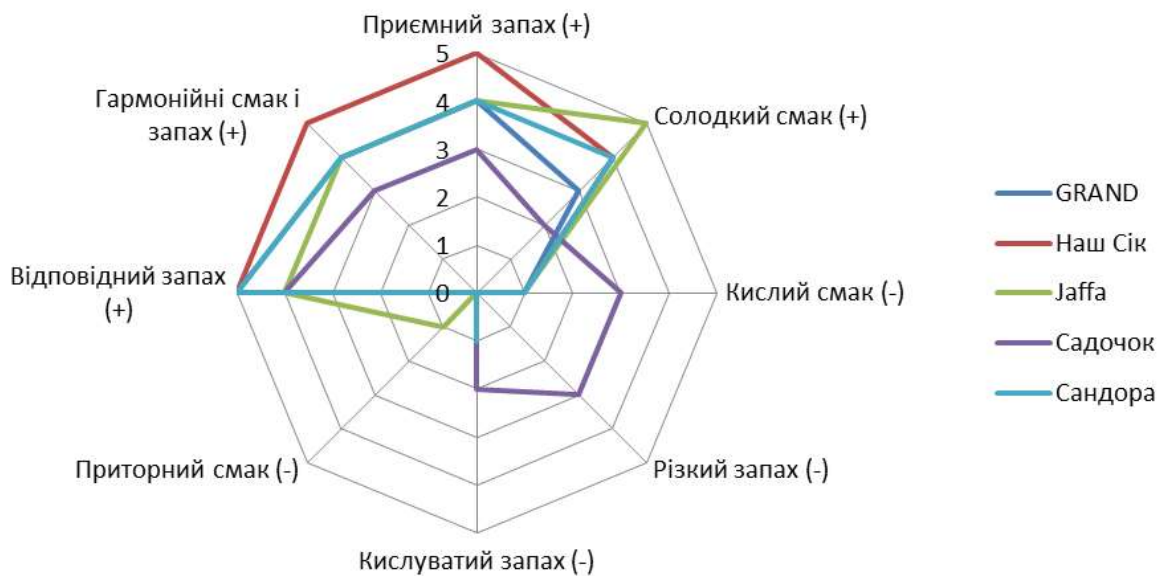

Рисунок 3.2 – Профілограма смаку та запаху

З профілограми видно, що найбільшу площу позитивних ознак займає зразок 2. Він характеризується приємним, відповідним запахом, помірно солодким, гармонійним смаком, в ньому відсутні різкий кислий запах та приторний смак.

Зразок № 3 характеризується помірними характеристиками запаху, має виражений солодкий смак, трохи приторний, недостатньо кислуватий.

Зразок № 1 характеризується найбільшою площею негативних характеристик, таких як наявність різкого, кислуватого запаху, має негармонійний смак, малосолокий, не зовсім приємний.

Використання профільного методу дозволило встановити, що хоча всі зразки відповідають за органолептичними показниками вимогам нормативної документації, зразок 1 має найменш приємні характеристики смаку та запаху, зразок 3 має задовільні показники смаку та запаху, і зразок 2 має найбільш приємні характеристики смаку і запаху.

3.5 Визначення фізико-хімічних показників якості

Визначення масової частки розчинних сухих речовин

При дослідженні нектарів використовували метод визначення масової частки розчинних сухих речовин за рефрактометром. Метод заснований на визначенні показника заломлення досліджуваного розчину.

Перед початком роботи протирають призми рефрактометра марлею або ватою, змоченою дистильованою водою або спиртом, сушать і перевіряють установку нуля-пункту по дистильованій воді при температурі $(20,0 \pm 0,1) ^\circ\text{C}$ згідно з інструкцією по експлуатації приладу.

Невелика кількість (2-3 краплі) досліджуваного розчину поміщають на робочу нерухому призму рефрактометра і відразу ж накривають рухомий призмою.

Добре освятив поле зору, за допомогою регулювального гвинта переводять лінію, що розділяє темне і світле поле в окулярі, точно на перехресті в віконці окуляра і зчитують показання приладу. Проводять два паралельних визначення.

За остаточний результат випробування приймають середнє арифметичне результатів паралельних визначень двох проб, абсолютна розбіжність між якими не повинно перевищувати 0,5%.

Результати визначення масової частки розчинних сухих речовин рефрактометричним методом фруктових нектарів представлені в таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Визначення сухих розчинних речовин

Показник	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
Показник рефрактометра	12,8	12,8	13,0	12,8	13,0
	12,6	12,6	13,0	12,6	13,0
	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
Середнє значення	12,8	12,8	13,0	12,8	13,0
Кратність розведення	1	2	2	2	2
Масова частка розчинних сухих речовин	12,8	25,6	26	25,6	26

Визначення масової частки титрованих кислот.

Метод заснований на титруванні досліджуваного розчину розчином гідроксиду натрію в присутності індикатора фенолфталеїну.

У конічну колбу відбирають піпеткою від 25 см³ нектару. У колбу з нектаром додають 3 краплі розчину фенолфталеїну і титрують розчином гідроксиду натрію при безперервному перемішуванні до отримання рожевого забарвлення, яке не зникає протягом 30 с.

Титровану кислотність в розрахунку на переважну кислоту в процентах обчислюють за формулою:

$$X = \frac{V * c * M * V_0 * 0.1}{m * V_1} \quad (3.1)$$

V – об'єм розчину гідроксиду натрію, витрачений на титрування, см³;

c – молярна концентрація розчину гідроксиду натрію, моль/дм³;

M – молярна маса лимонної кислоти, дорівнює 70 г/моль

V_0 – об'єм наважки, см³;

m – маса наважки, г

V_1 – об'єм фільтрату, см³.

Результати визначення масової частки титрованих кислот нектарів представлені в таблиці 3.9.

Визначення масової частки осаду

Метод визначення осаду в плодових і ягідних соках і нектарах заснований на відділенні осаду від соку або екстракту центрифугуванням з попереднім нагріванням соку або екстракту на водяній бані і визначенні маси виділився осаду.

Сухі центрифужні пробірки зважують. З проби нектару після ретельного її перемішування відливають (не даючи осісти осадку) близько 150 см³ нектару.

З підготовленої проби ретельно її перемішуючи, відбирають піпеткою по 25 см³ в кожен з чотирьох центрифужних пробірок, а потім пробірки з досліджуваним продуктом зважують.

Пробірки з нектаром поміщають у водяну баню, нагрівають до 85-90 °С і витримують при цій температурі 3 хв. Пробірки з нектаром переносять в центрифугу і центрифугують протягом 20 хв при 8000 об/хв. Потім пробірки виймають, обережно зливають центрифугат, ставлять пробірки догори дном на фільтрувальний папір для стікання залишків рідини. Через 10 хв сліди рідини, що збереглися на стінах пробірки, обережно, не порушуючи осаду, видаляють смужками фільтрувального паперу. Пробірки з осадом зважують.

Масову частку осаду (X) у відсотках розраховують за формулою:

$$X = \frac{(m_1 - m_0)}{m_2} * 100 \quad (3.2)$$

m_0 – маса порожньої пробірки, г;

m_1 – маса пробірки з осадом, г;

m_2 – маса наважки продукту, г.

Результати визначення масової частки титрованих кислот нектарів представлені в таблиці 3.10.

Таблиця 3.10 – Фізико-хімічні показники якості

Найменування показника	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5	Вимоги ДСТУ 4150:2003
Масова частка розчинних сухих речовин, %	12,8	25,6	26	25,6	26	Не менше 10,0 %
Масова частка титрованих кислот, %	1,0	1,1	1,0	1,2	1,2	1,0-1,2
Масова частка осаду, %	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	Не більше 0,2 %

З таблиці 3.10 видно, що всі зразки нектарів містять достатньо високий вміст розчинних сухих речовин, що може пояснюватись додаванням цукрового сиропу, як вказано на маркуванні нектарів. Найбільшу кількість титрованих кислот містить зразок 1, який характеризувався кислим смаком. Частка осаду у всіх зразках не перевищувала вимоги нормативного

документу, однак в зразку 1 склала максимальну допустиму кількість – 0,2 %, що може пояснювати незначну опалесценцію в даному зразку.

Отже, за фізико-хімічними показниками нектари відповідають нормам, зазначеним в ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур».

Висновки до розділу 3

1. Аналіз асортименту сокової продукції в супермаркетах трьох торговельних мережах показав, що в усіх магазинах були представлені в основному соки та нектари вітчизняного виробництва. Торгові марки які зустрічались у всіх магазинах це – ТМ Наш Сік, ТМ Садочок та ТМ Сандора.

2. Упаковка досліджуваних купажованих соків представлена тарою з комбінованих матеріалів на основі картону та полімерних плівок (тетрапак), вид упаковки зазначений на дні - Tetra Brik Aseptic. Упаковка ціла, рівна, без пошкоджень, стійка, відповідає вимогам нормативної документації. Упаковка забезпечена трубочкою.

3. Маркування зразків 2 та 3 нектарів торгових марок «Наш Сік» та «Jaffa» та інших зразків відповідає вимогам. Маркування зразка 1 ТМ «Садочок» не відповідає вимогам - на маркуванні не позначено інформацію про ГМО в складі.

4. За органолептичними показниками всі зразки нектарів відповідають вимогам нормативної документації, але зразок 1 ТМ «Садочок» має найменш приємні смак та запах – різкий, кислий, негармонійний, зразок 3 ТМ «Jaffa» має задовільні показники смаку та запаху, і зразок 2 ТМ «Наш Сік» має найбільш приємні характеристики смаку і запаху.

5. За фізико-хімічними показниками нектари відповідають нормам, зазначеним в ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур».

РОЗДІЛ 4

ЗДІЙСНЕННЯ МИТНИХ ФОРМАЛЬНОСТЕЙ ПРИ ІМПОРТІ НАПІЮ СОКОВМІСНОГО

4.1 Визначення коду УКТЗЕД напів соковмісного «GRAND»

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, розроблена на базі Гармонізованої системи опису і кодування товарів і Комбінованої тарифно-статистичної номенклатури Європейської економічної співдружності, представляє собою основу системи мит державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності держави.

Для забезпечення практичного використання ГС для більшості країн 14.06.1983 р. у Брюсселі було підписано Міжнародну Конвенцію про ГС. У Конвенції було розглянуто мету створення ГС, сферу її застосування, відпрацьовано правовий механізм використання ГС країнами-учасницями Конвенції, їх зобов'язання, порядок роботи з подальшого вдосконалення.

Механізм класифікації товарів, закріплений в ГС, дає змогу забезпечити суворе дотримання головного принципу — однозначне віднесення товару до одного певного класифікаційного угруповання.

Конвенцією ГС встановлено, що країни, які застосовують її не можуть змінити класифікацію товарів та їхній код у межах перших шести знаків.

Комбінована номенклатура Європейського Співтовариства будується на основі Гармонізованої системи. У цьому випадку 6-значний код товару за ГС доповнюється сьомим і восьмим знаками, система кодування товарів в КНЕС включає коди Гармонізованої системи і додаткову деталізацію субпозицій ГС до восьми знаків. У результаті КНЕС містить 8-значні коди субпозицій перші шість знаків яких відповідають кодам ГС, як представлено на рис. 4.1.

Рис. 4.1 – Співвідношення УКТЗЕД до ГС та КНЕС

Митні органи України з метою класифікації товарів при митному оформленні використовують товарну номенклатуру Митного тарифу України [31].

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) — це систематизований перелік товарів, який включає код товару, його найменування, одиницю виміру та обліку. В УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано ГС (рис. 4.2).

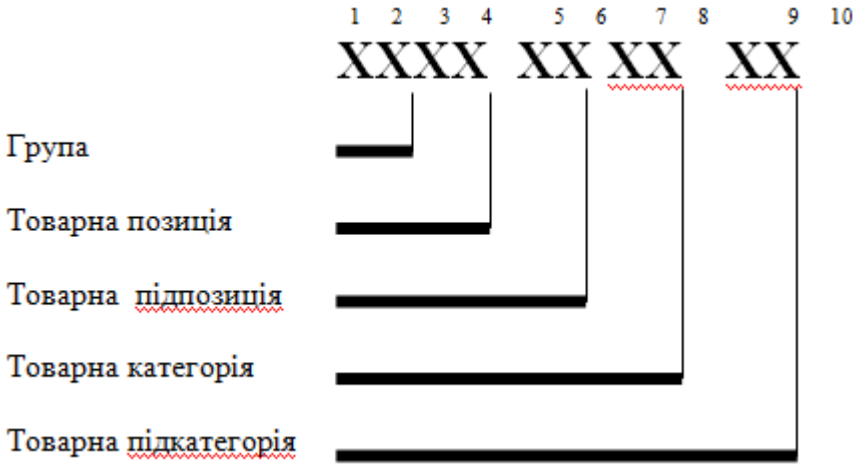

Рис. 4.2 – Структура коду УКТЗЕД

Код товару в УКТ ЗЕД десятизначний і складається таким чином:

- код групи - 2 знаки;
- код позиції - 4 знаки;
- код підпозиції – 6 знаків;
- код категорії – 8 знаків;
- код підкатегорії – 10 знаків.

Класифікація товарів в УКТЗЕД здійснюється за такими правилами інтерпретації:

1. Назви розділів, груп і підгруп наводяться лише для зручності користування УКТЗЕД; для юридичних цілей класифікація товарів в УКТЗЕД здійснюється виходячи з назв товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп і, якщо цими назвами не передбачено іншого, відповідно до таких правил:

2. (а) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який виріб стосується також некомплектного чи незавершеного виробу за умови, що він має основну властивість комплектного чи завершеного виробу.

(b) будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами.

Класифікація товару, що складається більше ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється відповідно до вимог правила 3.

3. У разі коли згідно з правилом 2 (b) або з будь-яких інших причин товар на перший погляд можна віднести до двох чи більше товарних позицій, його класифікація здійснюється таким чином:

(а) перевага надається тій товарній позиції, в якій товар описується конкретніше порівняно з товарними позиціями, де дається більш загальний його опис.

(b) суміші, багатокomпонентні товари, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікація яких не може

здійснюватися згідно з правилом 3 (а), повинні класифікуватися за тим матеріалом чи компонентом, які визначають основні властивості цих товарів за умови, що цей критерій можна застосувати;

(с) товар, класифікацію якого не можна здійснити відповідно до правила 3 (а) або 3 (b), повинен класифікуватися в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед номерів товарних позицій, що розглядаються.

4. Товар, який не може бути класифікований згідно з вищенаведеними правилами, класифікується в товарній позиції, яка відповідає товарам, що найбільше подібні до тих, що розглядаються.

5. На додаток до наведеного до зазначених нижче товарів застосовуються такі правила:

(а) футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас, подібна тара (упаковка), яка має спеціальну форму і призначена для зберігання відповідних виробів або набору виробів, придатні для тривалого використання разом з виробами, для яких вони призначені, класифікуються разом з упакованими в них виробами.

(b) відповідно до правила 5 (а) тару (упаковку) разом з товарами, які в ній містяться, слід класифікувати разом з цими товарами, якщо вона належить до такого типу тари (упаковки), яка зазвичай використовується для упакування цих товарів.

6. Для юридичних цілей класифікація товарів у товарних підпозиціях, товарних категоріях і товарних підкатегоріях здійснюється відповідно до назви останніх, а також приміток, які їх стосуються, з урахуванням певних застережень, положень вищенаведених правил за умови, що порівнювати можна лише назви одного рівня деталізації.

Визначення коду товару відповідно до УКТЗЕД проходить поетапно.

Перший рівень, визначення розділу, до якого можна віднести товар. На даному етапі товари групуються за галузями промисловості.

Оскільки об'єктом переміщення через митний кордон України є напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко, згідно до УКТЗЕД, товар відноситься до: Розділу IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники», який містить з 16 по 24 товарні групи.

Наступний, другий рівень - визначення групи. Загальна кількість груп у товарній номенклатурі - 97. У них товари зібрані відповідно до таких ознак:

- за матеріалом виготовлення;
- за функціональним призначенням;
- за ступенем обробки.

Напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко відносять до групи 20 «Продукти переробки овочів, плодів, горіхів або інших частин рослин».

Третій рівень, визначення товарної позиції, яка деталізує товар за більш специфічними ознаками. Напій соковмісний відноситься до товарної позиції 2009 «Соки з плодів або горіхів (включаючи виноградне сусло та кокосову воду) та соки овочеві, незброжені та без додання спирту, з доданням або без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин:», оскільки сік яблучний, то підпозиція – 20097 «сік яблучний:».

Оскільки, у складі соків є вимірювання за Бріксом, то підпозиція визначена, як 200971 – «з числом Брікса не більш як 20:».

У складі напою соковмісного «GRAND» є доданий цукор, тому остаточний код УКТЗЕД 2009712000 – «який містить доданий цукор»

Визначення коду УКТЗЕД напою соковмісного «GRAND» представлено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 –Визначення коду УКТЗЕД напою соковмісного «GRAND»

<i>Рівень деталізації</i>	<i>Опис рівнів деталізації</i>	<i>Структура коду УКТЗЕД</i>
Розділ IV	Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники	(не включається в структуру коду)
Група	Соки з плодів або горіхів (включаючи виноградне сусло та кокосову воду) та соки овочеві, незброжені та без додання спирту, з доданням або без додання цукру чи інших підсолоджувальних речовин:	20
Позиція	сік яблучний:	2009
Підпозиція	-- з числом Брікса не більш як 20:	200971
Категорія	--- який містить доданий цукор»	20097120
Підкатегорія	-	2009712000

Оскільки, об'єктом переміщення через митний кордон України в дипломній роботі напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко, визначено код УКТ ЗЕД – 2009712000, за для подальшого застосування заходів нетарифного та тарифного регулювання.

4.2 Правові засади нетарифного регулювання, як основний чинник безпеки та якості товарів, що переміщуються через митний кордон України

Нетарифне регулювання – це комплекс заходів заборонно-обмежувального характеру, що прямо або опосередковано обмежують імпорт іноземних товарів на внутрішній ринок країни чи взагалі його забороняють.

Заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності - не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини [32, ст. 4]. Під нетарифними заходами розуміють комплекс державних адміністративних засобів та методів регулювання зовнішньої торгівлі. Вони є важливою складовою реалізації державної зовнішньоекономічної політики.

До поняття нетарифні обмеження включають цілу групу адміністративних, фінансових, кредитних, технічних та інших заходів, які обмежують імпорт товарів.

Особливістю використання нетарифних заходів регулювання є те, що вони застосовуються, як правило, органами державної влади країни і мають автономний характер, тобто не пов'язані з міжнародними зобов'язаннями країни. Тому їхні обсяги і методика застосування повністю регулюються національними органами і національними правилами.

Застосування нетарифних заходів у регулюванні експортно-імпортних операцій передбачає:

1. Заборону або обмеження експорту, що тимчасово застосовуються для попередження або послаблення критичної нестачі продовольства чи інших товарів, які мають суттєве значення для країни-експортера;
2. Заборону або обмеження з огляду на застосування правил класифікації, сортування або реалізації товарів (наприклад, продажу товарів другого сорту як першого);
3. Обмеження імпорту сільськогосподарських товарів при проведенні урядових заходів, спрямованих на зменшення національного виробництва подібних товарів або на ліквідацію затоварення;

4. Обмеження з метою забезпечення рівноваги платіжного балансу;
5. Обмеження в разі імпорту товарів у збільшеній кількості: кожний член СОТ має право на захисний захід, якщо імпорт становить загрозу для розвитку національної галузі виробництва, яка виготовляє подібні або конкуруючі товари.

В Україні до заходів нетарифного регулювання відносять:

1. Заходи офіційного контролю та попередній документальний контроль;
2. Ліцензування зовнішньоекономічних операцій;

Заходи офіційного контролю – фітосанітарний контроль, ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин, що проводяться Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба).

Заходи офіційного контролю проводяться:

1. у пунктах пропуску через державний кордон України - в обсязі, необхідному для надання дозволу на пропуск товарів через митний кордон України для їх переміщення до пунктів призначення на території України;
2. у пунктах призначення на території України - в обсязі, необхідному для надання дозволу на випуск товарів у заявлений митний режим відповідно до мети їх ввезення в Україну.

Застосування *фітосанітарного контролю* в Україні регламентується Законом України [3] та спрямований на охорону території України від проникнення з-за кордону карантинних та інших небезпечних шкідників, хвороб рослин і бур'янів, що можуть завдавати значні збитки народному господарству України.

Ветеринарно-санітарний контроль на державному кордоні та транспорті здійснюють державні інспектори ветеринарної медицини з оформленням відповідних документів. Робочі місця зазначених осіб

облаштовуються у пункті пропуску через державний кордон, застосовується до великої рогатої худоби, живої; риби живої; антибіотиків, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві; запліднених яєць птахів для інкубації та тварин живих у складі атракціонів, пересувних цирків, пересувних звіринців, пересувних театрів.

Державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин - діяльність компетентного органу, його територіальних органів, державних інспекторів, державних ветеринарних інспекторів, помічників державного ветеринарного інспектора та уповноважених осіб, що здійснюється з метою перевірки відповідності діяльності операторів ринку вимогам законодавства про харчові продукти, корми, здоров'я та благополуччя тварин, а також усунення наслідків невідповідності та притягнення до відповідальності за порушення відповідних вимог.

Відповідно до [34] напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко при імпорті до України підлягає державному контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Заходи офіційного контролю у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України проводяться митними органами шляхом попереднього документального контролю. ПДК розпочинається після пред'явлення митному органу товарів, транспортних засобів комерційного призначення і документів (табл. 2) на товари в пункті пропуску через державний кордон України та протягом двох годин приймається одне з рішень:

- надання дозволу на пропуск товарів через митний кордон України за результатами ПДК для переміщення їх до пункту призначення на території України;
- припинення ПДК та залучення для проведення заходів офіційного контролю посадової особи Держпродспоживслужби.

Таблиця 4.2 - Документи і відомості, що підлягають перевірці під час ПДК

Вид контролю	Документи і відомості, що підлягають перевірці під час попереднього документального контролю
Ветеринарно-санітарний контроль	Міжнародний ветеринарний сертифікат в оригіналі, що видається країною-експортером
Фітосанітарний контроль	Міжнародний фітосанітарний сертифікат в оригіналі, який видається державним органом з карантину і захисту рослин країни-експортера та засвідчує Фітосанітарний стан товару фітосанітарний сертифікат в оригіналі, який видається державним органом з карантину і захисту рослин країни-експортера, що засвідчує фітосанітарний стан товару, та сертифікат країни-експортера, що засвідчує якість насіння та садивного матеріалу (сертифікат ОЕСР і сертифікат ISTA для насіння і садивного матеріалу)
Контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин	Міжнародний сертифікат та транспортні (перевізні) документи

Відповідно до положень [34] напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко при імпорті до України підлягає державному контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин:

- у формі ПДК у пунктах пропуску через державний кордон України – на підставі оригіналу міжнародного сертифікату;
- територіальними органами Держпродспоживслужби під час оформлення товару (напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко) у митний режим імпорт .

Ліцензування зовнішньоекономічних операцій визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань

економічної політики з надання дозволу на здійснення суб'єктом ЗЕД експорту (імпорту) товарів. Ліцензування імпорту товарів здійснюється у формі автоматичного або неавтоматичного ліцензування.

Автоматичне ліцензування визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання суб'єкту ЗЕД дозволу на здійснення протягом визначеного періоду імпорту товарів, щодо яких не встановлюються квоти.

Неавтоматичне ліцензування визначається як комплекс адміністративних дій органу виконавчої влади з питань економічної політики з надання суб'єкту ЗЕД дозволу на здійснення протягом визначеного періоду імпорту товарів, щодо яких встановлюються певні квоти. Неавтоматичне ліцензування імпорту як адміністративна процедура з оформлення та видачі ліцензії використовується в разі встановлення квот (кількісних або інших обмежень) на імпорт товарів.

Відповідно до [35, ст. 16] ліцензування експорту та імпорту вводиться в Україні самостійно за наявності таких обставин:

- в разі різкого погіршення розрахункового балансу України;
- в разі досягнення встановленого Верховною Радою України, рівня зовнішньої заборгованості;
- в разі істотного порушення балансу певних товарів на внутрішньому ринку України;
- при необхідності застосування заходів у відповідь на дискримінаційні дії інших держав;
- в порушення суб'єктом ЗЕД правових норм цієї діяльності, встановлених [35];
- відповідно до міжнародних договорів, підписаних Україною.

Відповідно до законодавства в Україні можуть бути введені наступні види ліцензій на імпорт:

- *Ліцензія генеральна* - відкритий дозвіл на імпортні операції по певного товару або з певної країною під час періоду дії режиму ліцензування;

– *Ліцензія відкрита* (індивідуальна) -дозвіл на імпорт товару на певний період часу (але не менше ніж один місяць) з визначенням його загального обсягу;

– *Ліцензія разова* (індивідуальна) ліцензія - це окремий вид ліцензій, є разовим дозволом, що має іменний характер і видається для кожної окремої операції конкретним суб'єктом ЗЕД на період не менше необхідного для здійснення імпоротної операції.

Відповідно до [36], напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко при імпорті до України не підлягають ліцензуванню, оскільки не встановлені квоти (кількісні обмеження) і даний товар не містить озоноруйнівних речовин. Заходи нетарифного регулювання при імпорті напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблуко представлені у таблиці 4.3.

Таблиця 4.3 – Застосування заходів нетарифного регулювання при імпорті напоїв соковмісний «GRAND», яблуко

Захід нетарифного регулювання	Підстава для застосування	Регулювання імпорту напоїв соковмісних
Заходи офіційного контролю – державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин органами. Здійснюється Держпродспо- живслужбою	Закон України [7]	- інформація про позитивні результати проведення заходів офіційного контролю з використанням механізму "єдиного вікна" територіальними органами Держпродспоживслужби під час митного оформлення
Попередній документальний контроль – державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин. Здійснюється митними органами	Закон України [2] та Постанова КМУ [4]	- здійснюється в пункті пропуску на підставі оригіналу міжнародного та транспортних документів.
Ліцензування зовнішньоекономічних операцій	Закон України [5] та Постанова КМУ [6]	- товар не підлягає ліцензуванню

Виходячи з даних таблиці 3, можна зробити висновок про те, що заходи

нетарифного регулювання, як основний чинник безпеки та якості при імпорті напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблуко передбачають застосування Державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин та попереднього документального контролю у пункті пропуску через митний кордон України.

4.3 Порядок взяття на облік особи-резидента ТОВ «Таврія В», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються митним законодавством

Митним законодавством визначено процедуру ведення ДМСУ та митницями централізованого обліку осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, а саме взяття на централізований облік та присвоєння облікових номерів [38].

Облік осіб ведеться автоматизовано у централізованому реєстрі у складі Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів, а також за результатами взаємодії з Єдиним банком даних про платників податків - юридичних осіб та Реєстром самозайнятих осіб.

Процедури обліку осіб здійснюються у підрозділах митниць, у пунктах пропуску через державний кордон України посадовими особами митниць, або автоматично засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів.

Взяття на облік осіб здійснюється одноразово, до або при першому здійсненні особами операцій з товарами, контроль за якими покладено на митні органи, шляхом:

- особистого звернення особи, або агента з митного оформлення;
- направлення особою документів у паперовій формі поштовим зв'язком на адресу відповідного підрозділу митниці ДМСУ;

- направлення особою електронних документів засобами електронного зв'язку до ЄАІС;
- внесення особою облікових даних на Єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі».

Для взяття на облік в ДМСУ подається заява про взяття на облік осіб-резидентів, які є учасниками відносин, що регулюються митним законодавством. Заява у формі електронного документа направляється засобами електронного зв'язку на визначену ДМСУ на адресу із накладенням кваліфікованого електронного підпису керівника юридичної особи.

Якщо заява у формі внесення відомостей на вебпорталі, тоді вона вноситься шляхом авторизації керівника юридичної особи або фізичної особи - підприємця в «Особистому кабінеті» вебпорталу «Єдине вікно», з підтвердженням внесених відомостей за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

Згідно з даними, зазначеними у заяві, підрозділ митниці формує запит для отримання в електронній формі відомостей про особу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, перевірка кваліфікованого електронного підпису здійснюються засобами програмного забезпечення ЄАІС автоматично та розглядається не пізніше наступного робочого дня після отримання відповіді на запит відомостей про особу.

Відмова в обліку особи без включення даних про особу до Реєстру здійснюється виключно у випадках, коли заяву про взяття на облік подано особою, яка вже перебуває на обліку та включена до Реєстру, або у разі наявності інформації про внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань відомостей про державну реєстрацію припинення юридичної особи або державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця.

У разі відсутності підстав для повернення заяви на доопрацювання або відмови в обліку особи відповідний підрозділ митниці вносить до Реєстру дані про особу із заяви, а також дані, отримані з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, які підтверджуються посадовою особою відповідного підрозділу митниці.

Дані про особу, яка надала заяву в електронній формі, вносяться до Реєстру автоматично засобами програмного забезпечення ЄАІС та присвоюється обліковий номер, який формується автоматично, дата формування облікового номера є датою взяття на облік.

За результатами розгляду заяви особа інформується про взяття особи на облік шляхом видачі або направлення поштою повідомлення про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи.

Для здійснення обліку особа ТОВ «Таврія В» (65091, Україна, м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14), яка знаходиться в зоні діяльності Одеської митниці ДМСУ подає заяву в електронному вигляді про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами, що наведена в Додатку 1.

Згідно із даними, зазначеними у заяві Одеська митниця ДМСУ формує запит для отримання в електронному вигляді відомостей про особу з Єдиного банку даних юридичних осіб, у тому числі відомостей, що надійшли до цих баз даних із Єдиного державного реєстру юридичних осіб.

За результатами розгляду отриманої заяви наступного робочого дня після її отримання Одеська митниця ДМСУ інформує особу ТОВ «Таврія В» (65091, Україна, м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14), про взяття на облік та повідомляє її обліковий номер шляхом видачі або направлення поштою особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи. Особа ТОВ «Таврія В» здійснює подання заяви засобами електронного зв'язку, тому витяг також направляється засобами електронного зв'язку.

Повідомлення про взяття на облік особи-резидента ТОВ «Таврія В», яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, наведено в Додатку 2.

Обліковий номер, що присвоюється при взятті на облік особі ТОВ «Таврія В», формується за структурою, що наведена на рис. 4.3.

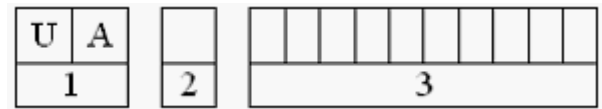

Рис. 4.3 – Структура облікового номера особи, що присвоюється при взятті на облік у ДМСУ

У структурі облікового номера елемент 1 містить літерний код АЛЬФА-2 (ДСТУ ISO 3166-1:2009) України.

У полі елемента 2 структури облікового номера зазначається:

1. цифра «0» - для фізичних осіб - підприємців, крім осіб, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;
2. цифра «1» - для юридичних осіб;
3. цифра «2» - для уповноважених осіб договорів про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;
4. цифра «3» - для відокремлених підрозділів іноземних компаній;
5. цифра «4» - для фізичних осіб - підприємців, які через свої релігійні переконання відмовились від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків;
6. цифра «5» - для іноземних дипломатичних представництв та консульських установ;
7. цифра «6» - для інвесторів (операторів) угод про розподіл продукції;

8. цифра «7» - для виконавців проєктів міжнародної технічної допомоги, які не перебувають на обліку в контролюючих органах як платники податків;

9. цифра «8» - для інших осіб.

У полі елемента 3 структури облікового номера зазначається:

– реєстраційний номер облікової картки платника податків - фізичної особи;

– код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України (далі - ЄДРПОУ).

Згідно з порядком формування та використання облікового номера, для юридичної особи-резидента України ТОВ «Таврія В» обліковий номер сформован наступним чином: UA10019202597.

Обліковий номер особи ТОВ «Таврія В» діє на всій митній території України, такий самий обліковий номер не може бути присвоєно іншій особі.

4.4 Визначення країни походження напію соковмісного «GRAND» та застосування преференційних заходів

Митним законодавством встановлені непреференційні правила щодо визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України, з метою застосування:

1) ставок мита, правил щодо його справляння до товарів, яким надається режим найбільшого сприяння, крім тарифних пільг (преференцій), встановлених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

2) заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

3) інших заходів відповідно до вимог Світової організації торгівлі, пов'язаних із визначенням країни походження товару.

Країною походження товару вважається країна, в якій:

1) товар був повністю отриманий;

2) товар був підданий останнім економічно обґрунтованим виробничим та технологічним операціям з переробки, що призвели до виробництва нового товару або є важливою стадією виробництва, за умови виконання в цій країні критеріїв достатньої переробки.

Під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон, територія чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Повністю отримані або піддані достатній переробці товари преференційного походження визначаються відповідно до законів України, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [32, ст. 36].

Товарами, повністю отриманими в країні походження, вважаються:

1. мінеральна продукція (корисні копалини), добута з надр цієї країни, в її територіальних водах або на її морському дні;
2. продукція рослинного походження, вирощена або зібрана в цій країні;
3. живі тварини, що народилися та вирощені в цій країні;
4. продукція, отримана від живих тварин, вирощених у цій країні;
5. продукція, отримана в результаті мисливства або рибальства в цій країні;
6. продукція морського рибальського промислу та інша продукція, отримана судном, що зареєстроване в цій країні та ходить під прапором цієї країни за межами територіальних вод будь-якої країни;
7. продукція, отримана або вироблена на борту переробного судна цієї країни виключно з продукції, зазначеної у пункті 6 цієї частини, за умови, що таке переробне судно зареєстровано у цій країні та ходить під її прапором;
8. продукція, отримана з морського дна або з морських надр за межами територіальних вод цієї країни, за умови, що ця країна має виключне право на розробку цього морського дна або цих морських надр;

9. брухт та відходи, отримані в результаті виробничих операцій з переробки в цій країні, а також вироби, що були в ужитку, зібрані в цій країні та придатні виключно для відновлення сировинних матеріалів;

10. товари, отримані в цій країні виключно з продукції, зазначеної в пунктах 1-9 цієї частини [32, ст. 37].

Виробничі та технологічні операції вважаються економічно необґрунтованими в певній країні, якщо такі операції здійснено з метою ухилення від застосування заходів [32, ст. 36].

Не відповідають критеріям достатньої переробки та вважаються економічно необґрунтованими для цілей отримання товаром статусу походження:

1) операції, пов'язані із забезпеченням збереження товарів у належному стані під час транспортування або зберігання (вентиляція, розділення, сушіння, видалення пошкоджених частин та подібні операції), або операції, що спрощують процедуру постачання або транспортування;

2) прості операції з видалення пилу, просіювання, відбору або очищення, сортування, класифікації, упорядкування, підбору, прасування, різання;

3) зміна упаковки, роздрібнення та формування партій, прості операції з поміщення у пляшки, консервні банки, фляги, мішки (пакети), коробки, ящики, фіксація на листах картону або на дошках і всі інші прості пакувальні операції;

4) формування товарів у набори або комплекти чи операції щодо підготовки товарів до продажу;

5) нанесення знаків, написів або інших подібних розпізнавальних знаків на товари або їх упаковку;

6) просте складання компонентів (складових частин) продукту для отримання цілого продукту;

7) розбирання або зміна цільового використання продукту;

8) поєднання двох або більше операцій.

Для цілей визначення країни походження товару не враховується походження таких нейтральних елементів: енергія та паливо; устаткування та обладнання; машини та інструменти; матеріали, що не входять та не призначені для кінцевого складу товару.

Документами, що підтверджують країну походження товару, є: сертифікат про походження товару, засвідчена декларація про походження товару, декларація про походження товару або сертифікат про регіональне найменування товару.

Електронні документи про непреференційне походження товару, створені, передані, збережені або перетворені електронними засобами у візуальну форму, можуть використовуватися як документи про походження товару на паперовому носії з дотриманням законодавства у сфері електронних документів та електронного документообігу, а також у сфері електронних довірчих послуг.

У разі якщо декларант створює ідентичні за документарною інформацією та реквізитами електронний документ про походження товару та документ на паперовому носії, кожен із цих документів є оригіналом і має однакову юридичну силу.

Країна походження товару заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення назви країни походження товару та відомостей про документи, що підтверджують походження товару.

Сертифікат про походження товару - це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом цієї країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару. У разі втрати сертифіката приймається його офіційно завірений дублікат.

Засвідчена декларація про походження товару - це декларація про походження товару, засвідчена державною організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями.

Декларація про походження товару - це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, що стосується товару.

Сертифікат про регіональне найменування товару - це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню, характерному для відповідного регіону країни, виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару.

У разі якщо в документах про походження товару є розбіжності у відомостях про країну походження товару або митним органом встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені в документах, декларант або уповноважена ним особа має право надати митному органу для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару додаткові відомості. Додатковими відомостями про країну походження товару є відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, паспортах, технічній документації, висновках-експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару [32, ст. 41].

Порядок підтвердження країни походження товару

У разі переміщення товару через митний кордон України країна походження товару обов'язково заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення в митній декларації назви країни походження товару та відомостей про сертифікат про походження товару:

1. на товари, до яких залежно від їх країни походження застосовуються кількісні обмеження (квоти) або заходи, вжиті органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в межах повноважень, визначених законами України

2. якщо митним органом встановлено, що товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно із законодавством України;

3. якщо для цілей визначення країни походження товару це передбачено законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Документи, які підтверджують країну походження товару, не вимагаються в разі, якщо:

1. товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню;

2. товари ввозяться громадянами;

3. товари ввозяться на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування;

4. товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту;

5. це передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

6. через митний кордон України переміщуються зразки флори, фауни, ґрунтів, каміння тощо для наукових досліджень, відібрані на об'єктах України, розташованих у полярних регіонах або на островах у нейтральних водах Світового океану, що становлять науковий інтерес для України.

Сертифікати походження, що видаються в Україні Торговельно-промисловою Палатою, наведено у табл. 4.4.

Таблиця 4.4 – Форми сертифікатів походження, що видаються в Україні

Форми сертифікату походження товару	Зразок сертифікатів
Загальна форма - застосовується при експортно-імпортних операціях з країнами з якими відсутня наявність двосторонніх угод з Україною або дія таких угод тимчасово призупинена	
СТ-1 – застосовується при здійсненні експортно-імпортних операцій України з країнами СНД, звільняє від застосування ввізним митом	

Форма А – застосовується при експорті товарів з країн що розвиваються до країн, що створюють GSP (генеральну систему преференцій) - США, Канада, Японія, Нова Зеландія, Австралія, Туреччина, країни-засновники ЄС, Туреччина.	
EUR.1 - видається митними органами України в межах співробітництва з країнами ЄС та Європейського Співтовариства відповідно до Угоди про асоційоване членство України з однієї сторони та Європейського Співтовариства з іншої сторони з атомної енергії.	

Перевірка документів, що підтверджують країну походження товару, здійснюється після завершення митного оформлення. У разі виникнення сумнівів щодо дійсності документів про походження товару або правильності відомостей, що в них містяться, зокрема щодо відомостей про країну походження товару, митний орган може перевірити факт видачі сертифіката або його зміст на веб-сайті компетентного органу, що видав сертифікат, або звернутися у паперовій або електронній формі до такого компетентного органу із запитом про проведення перевірки автентичності документа про походження товару та відповідності походження товару правилам походження, встановленим цим Кодексом.

Запит про проведення перевірки повинен містити виклад обставин, що дали підстави для сумнівів щодо достовірності задекларованої країни

походження товару, посилення на правила щодо визначення походження товарів, що застосовуються в Україні, а також іншу необхідну інформацію. До запиту додається оригінал документа, що підлягає перевірці, або його копія, а також у разі необхідності інші документи та відомості, що можуть сприяти проведенню перевірки.

Запит про проведення перевірки надсилається протягом 1095 днів з дня подання документа про походження товару, крім випадків, якщо така перевірка ініціюється у зв'язку з кримінальним провадженням.

Таким чином, оскільки в дипломній роботі об'єктом переміщення через митний кордон України є напій соковмісний «GRAND», яблуко, який повністю вироблено у Польщі, відповідно до [32, ст. 37].

Тому при імпорті напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблуко, до України за для отримання можливості надання тарифної преференції при оподаткуванні митом обов'язково повинен надаватися Сертифікат форми EUR.1, який видається компетентними органом Польщі в межах співробітництва України з країнами ЄС та Європейського Співтовариства відповідно до Угоди про асоційоване членство України з країнами ЄС.

4.5 Трансформація системи тарифного регулювання та порядок визначення митних платежів при переміщенні напою соковмісного «GRAND» через МКУ

4.5.1 Місце митної вартості в структурі оподаткування та порядок її визначення при імпорті напою соковмісного «GRAND» до України

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами:

1) *основний* - за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);

2) *другорядні*:

a) за ціною договору щодо ідентичних товарів;

b) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

- с) на основі віднімання вартості;
- д) на основі додавання вартості (обчислена вартість);
- е) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод - за ціною договору (вартість операції).

Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

У разі якщо неможливо застосувати жоден із зазначених методів, митна вартість визначається за резервним методом відповідно до вимог [32, ст. 64].

Метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, застосовується у разі, якщо:

- 1) немає жодних обмежень щодо прав покупця (імпортера) на використання оцінюваних товарів;
- 2) щодо продажу оцінюваних товарів або їх ціни відсутні будь-які умови або застереження, які унеможливають визначення вартості цих товарів;
- 3) жодна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу, розпорядження або використання товарів покупцем не надійде прямо чи опосередковано продавцеві;
- 4) покупець і продавець не пов'язані між собою особи або хоч і пов'язані між собою особи, однак ці відносини не вплинули на ціну товарів.

Метод визначення митної вартості товарів за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються, не застосовується, якщо використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не

підтверджені документально або не визначені кількісно і достовірні або відсутня хоча б одна із складових митної вартості, яка є обов'язковою при її обчисленні.

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються такі витрати (складові митної вартості), якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті:

1) витрати, понесені покупцем:

а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, що є платою покупця своєму агенту за надання послуг, пов'язаних із представництвом його інтересів за кордоном для закупівлі оцінюваних товарів;

б) вартість ящиків тари (контейнерів), в яку упаковано товар, або іншої упаковки, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;

в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням;

г) роялті та інші ліцензійні платежі, що стосуються оцінюваних товарів та які покупець повинен сплачувати прямо чи опосередковано як умову продажу оцінюваних товарів, якщо такі платежі не включаються до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті;

д) витрати на транспортування оцінюваних товарів до аеропорту, порту або іншого місця ввезення на митну територію України;

е) витрати на страхування цих товарів.

Використані декларантом відомості повинні бути об'єктивними, піддаватися обчисленню та підтверджуватися документально.

У разі якщо митна вартість оцінюваних товарів не може бути визначена згідно основного методу, за основу для її визначення береться вартість операції з ідентичними товарами, що продаються на експорт в Україну з тієї

ж країни і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього.

При застосуванні цього методу визначення митної вартості за основу береться прийнята митним органом вартість операції з ідентичними товарами.

При цьому під ідентичними розуміються товари, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як:

- 1) фізичні характеристики;
- 2) якість та репутація на ринку;
- 3) країна виробництва;
- 4) виробник.

Незначні зовнішні відмінності не можуть бути підставою для відмови у розгляді товарів як ідентичних.

Ціна договору щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари.

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється більш як одна вартість договору щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується найменша така вартість.

Згідно з укладеним зовнішньоекономічним контрактом №050/2023 від 20.10.2023 року складено між суб'єктом ЗЕД, резидентом України ТОВ «Таврія В», що зареєстрований за адресою Україна, м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14, 65091, Україна та іноземним суб'єктом господарювання Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Польща.

Предметом контракту є партія напоїв соковмісного «GRAND», яблуко, яка складає 1200 тетрапаків вагою 1000 гр кожний.

Вага всієї партії напою соковмісного – 1200 кг, враховуючи вагу тетрапаку вага партії становитиме – 1260 кг.

Експортна вартість одного тетрапаку з напоєм соковмісним «GRAND», яблуко, становить – 0,5 €/од.

Умови постачання, що узгоджено контрагентами – СІР Краковець-Корчова.

Відповідно до комерційних умов Інкотермс - 2020, СІР означає, що продавець здійснює поставку товару шляхом його передання перевізнику, призначеному ним самим. Додатково до цього продавець зобов'язаний оплатити витрати перевезення товару до названого місця призначення – Краковець-Корчова. Це означає, що покупець приймає на себе всі ризики та будь-які додаткові витрати, що можуть виникнути після здійснення поставки у вищезазначений спосіб. Однак за умовами терміна СІР на продавця покладається також обов'язок забезпечення страхування на користь покупця проти ризику втрати чи пошкодження товару під час перевезення.

Митне оформлення напою соковмісного «GRAND», буде здійснено у зоні діяльності Львівської митниці ДМСУ, на митному пості «Яворів», що знаходиться (81033, смт Краковець, вул. Михайла Вербицького, 54) UA209030 - пп «Краківець-Корчова» ВМО № 1.

Поставка товару здійснюється вантажним автомобілем DAFXF, реєстраційний номер ВН-7854-КК, перевізник ТОВ «UA-Trans. Одеса».

Митна вартість (при імпорті) встановлена міжнародною угодою як ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті на момент перетину митного кордону. Митна вартість партії напою соковмісного «GRAND», визначається за формулою (1):

$$MB = B_k, \quad (4.1)$$

де MB – митна вартість;

B_k – вартість контракту.

Звідси випливає, що вартість товару (визначається в залежності від базисної умови постачання – СІР, що встановлена контрактом) буде дорівнювати:

$$B_k = B_m + B_{перев} + C_{страх}, \quad (4.2)$$

де, B_m – вартість товару згідно з прейскурантом експортера;

Вперев – витрати на перевезення згідно з тарифами транспортної компанії;

Сстрах – витрати на страхування.

Вартість товару за умовами контракту складає 0,5 EUR/од. напою, загальна кількість пакетів складає 1200 шт. Вартість товару обчислюється за формулою:

$$Bm = 0,5\text{€} * 1200 \text{ од.} = 600 \text{ (EUR)}$$

Вартість перевезення автомобілем складає 1,05 EUR/км, що підтверджується довідкою про транспортні витрати. Вартість додаткової доставки розраховується за формулою (3):

$$B_{tr} = \text{Відстань} * \text{Ставка на перевезення} \quad (4.3)$$

$$B_{tr} = 950 * 1,05 = 997,5 \text{ (EUR)}$$

Страхування вантажу згідно до міжнародних угод здійснюється у розмірі 10% вартості товару, тобто витрати на страхування складуть $B_{стр} = 60 \text{ (EUR)}$

Таким чином контрактна вартість дорівнює:

$$B_k = 600 + 997,5 + 60 = 1657,5 \text{ (EUR)}$$

Митна вартість за курсом НБУ (41,35) дорівнює: 68537,625 грн.

Виходячи з даних розрахунків митна вартість напою соковмісного складає 68537,625 грн. та є основою для застосування до товару заходів тарифного регулювання.

4.5.2 Роль митних платежів в системі економічних відносин і порядок їх нарахування при імпорті напою соковмісного «GRAND»

Відповідно [32, ст.4] до митних платежів відносять мито, акцизний податок із ввезених на митну територію України підакцизних товарів та податок на додану вартість.

Мито – це загальнодержавний податок, встановлений податковим кодексом України та митним кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до митного кодексу України, законів України та

міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовуються такі види мита: ввізне мито; вивізне мито; сезонне мито; особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпортний збір.

В Україні застосовуються такі види ставок мита:

1) адвалорні – тарифні ставки, встановлені у відсотках до митної вартості оподатковуваних товарів;

2) специфічні – тарифні ставки, встановлені в залежності від фізичних характеристик товару в натуральному вираженні (кількості, маси, об'єму чи інших характеристик);

3) комбіновані – тарифні ставки, що поєднують специфічний і адвалорний способи розрахунку мита.

Допускається встановлення тарифних пільг (тарифних преференцій) щодо ставок Митного тарифу України у вигляді звільнення від оподаткування ввізним митом, зниження ставок вивізного мита або встановлення тарифних квот відповідно до законодавства України та для ввезення товарів, що походять з держав, з якими укладено відповідні міжнародні договори.

Справляння митних платежів у разі вивезення товарів з митної території України здійснюється при оформленні товарів відповідно до митного режиму експорту з моменту прийняття митним органом митної декларації.

При імпорті до напою соковмісного «GRAND» застосовуються наступні митні платежі:

1. Відповідно до Закону України ВР N 2697-IX від 19 жовтня 2022 року «Про Митний тариф України» повна ставка мита в розмірі – 10% (діє з 01.01.2023), але враховуючи наявність Міждержавної угоди від 27.06.2014 про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони [9], в період з 01.01.2023 по 31.12.2024 діє ставка - 0%, обов'язковою умовою при цьому є надання Сертифікату походження форми EUR.1.

2. Податок на додану вартість застосовується відповідно до [10], ставка, якого становить -20% від бази оподаткування. Базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не менша митної вартості цих товарів, з урахуванням мита, що підлягає сплаті.

За нульовою ставкою оподатковуються операції з:

1. вивезення товарів за межі митної території України:

- у митному режимі експорту;
- у митному режимі реекспорту, якщо товари поміщені у такий режим відповідно до [32, ст. 86, ч.1, п. 5];
- у митному режимі безмитної торгівлі;
- у митному режимі вільної митної зони.

Застосуємо заходи тарифного регулювання при імпорті до напою соковмісного «GRAND», дані розрахунків представимо у графі 47 Митної декларації.

Розрахунок митних платежів представлено у вигляді графі 47 Митної декларації (табл. 4.5)

Таблиця 4.5 – Нарахування митних платежів при імпорті напою соковмісного

Вид	Основа нарахування	Ставка	Сума	СП
020	68537,625 грн.	0%	0,00 грн	01
028	68537,625 грн.	20%	13 707,525 грн	01
Всього: 13 707,525 грн.				

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що до партії напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука застосовано заходи тарифного регулювання та розмір податків, що переведено до Держбюджету складає - 13 707,525 грн.

4.6 Технологічна схема митного контролю та митного оформлення імпорту напою соковмісного «GRAND»

У зв'язку з імпортом партії напою соковмісного «GRAND» на митну територію України перетин митного кордону буде здійснюватись у зоні діяльності Львівської митниці ДМСУ, митного посту «Яворів», що знаходиться (81033, смт Краковець, вул. Михайла Вербицького, 54) - пп «Краківець-Корчова» ВМО № 1 - UA209030.

Відповідно до [34] до напою соковмісного «GRAND» застосовується попередній документальний контроль у формі Державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Взаємодія між декларантом (директор ТОВ «Таврія В») та митними органами здійснюється за допомогою веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі». Документи, що потрібні для здійснення митних формальностей вносяться до веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» декларантом.

По прибуттю товару до пункту пропуску «Краківець-Корчова» перевізник подає уповноваженій особі митного органу необхідні документи для ввезення партії напою соковмісного у режимі імпорт.

Відповідно до митного режиму імпорт іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорт цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України [32, ст. 74].

Митний режим імпорту може бути застосований до товарів, що надходять на митну територію України, та до товарів, що зберігаються під митним контролем або поміщені в інший митний режим, а також до продуктів переробки товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території. Для поміщення товарів у митний режим імпорту особа, на яку покладається дотримання вимог митного режиму, повинна:

1. подати митному органу, що здійснює випуск товарів, документи на такі товари;
2. сплатити митні платежі, якими відповідно до законів України обкладаються товари під час ввезення на митну територію України в режимі імпорту;
3. виконати встановлені відповідно до закону вимоги щодо заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Посадова особа Львівської митниці ДМСУ здійснює перевірку шляхом запиту до ЄАІС та встановлює відповідність інформації, що міститься у поданих документах та вносить дані до ЄАІС:

- Транспортний засіб комерційного призначення (вантажний автомобіль DAFXF, реєстраційний номер ВН-7854-КК, перевізник ТОВ «UA-Trans. Одеса»);
- переміщуваний товар (напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблука);
- реквізити товаросупровідних документів та інвойсу;
- номер штампа «Під митним контролем» посадової особи пункту пропуску, що здійснила митний контроль.

Посадова особа Львівської митниці ДМСУ вносить до ЄАІС інформацію про пропуск (дату та час перетину кордону). Документ в автоматичному режимі ставиться на контроль з моменту його надходження в систему.

Завершення митних формальностей в митному пості «Яворів» здійснюється шляхом проставляння відбитка штампа «Під митним контролем» на трьох примірниках поданих документів (одна копія документів залишається у митному пості «Яворів», інші - віддаються перевізнику).

Митне оформлення повинно завершитись у строк, що не перевищує чотирьох робочих годин з моменту подання.

Веб-портал «Єдине вікно» протягом однієї години після пропуску товару через митний кордон України для подальшого переміщення до Підрозділу контролю за переміщенням товарів Одеської митниці ДМСУ автоматично формує та надсилає декларанту електронне повідомлення, в якому зазначаються:

- оригінальний номер електронної справи;
- дата і час випуску товару з пункту пропуску «Краківець-Корчова» Львівської митниці;

Товар поміщується у режим «внутрішній транзит» та їде до Митного посту «Одеса-автомобільний» (UA500K02) Одеської митниці ДМСУ (UA500000), куди повинен прибути у строк, що не перевищує десять діб.

При надходженні до Митного посту «Одеса-автомобільний» партії напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука перевізник подає до Одеської митниці наступні документи: товаросупровідні документи на товар з відмітками Львівської митниці ДМСУ.

Перевіривши товар та товаросупровідні документи уповноважена особа Одеської митниці невідкладно вносить до ЄАІС відмітку про дату та час прибуття товарів, тим самим даючи підставу для зняття з контролю за переміщенням з Львівської митниці.

Інформація про завершення митного оформлення товару, заявленого за митний режим «внутрішній транзит», невідкладно передається посадовою особою Одеської митниці, яка проводить оформлення, до ЄАІС.

Для подальшого оформлення партії напою соковмісного «GRAND» в режимі «імпорт» директор ТОВ «Таврія В» за допомогою Веб-порталу «Єдине вікно» до Митного посту «Одеса-автомобільний» Одеської митниці подає наступні документи:

- Електронна митна декларація
- Електронна попередня митна декларація;
- Контракт ЗЕД;
- Інвойс;

- Транспортна накладна CMR;
- Сертифікат походження EUR.1;
- Міжнародний сертифікат здоров'я;

Уповноважена особа Митного посту «Одеса-автомобільний» Одеської митниці приступає до оформлення ЕМД і виконує наступні формальності: перевіряє дотримання строків подання ЕМД, наявність відміток про завершення переміщення товару. Здійснює контроль співставлення даних, які містяться в ЕМД, та інших документів, поданих для митного оформлення в тому числі оцінку ризику ЕМД шляхом аналізу ЕМД та електронної декларації митної вартості за допомогою АСУР.

Перевіряє правильності класифікації товару і визначення країни походження. Здійснює перевірку правильності визначення митної вартості товару.

Оформлена ЕМД, засвідчується КЕП посадової особи Підрозділу контролю, яка завершила митне оформлення, та направляється декларанту.

Під час виконання митних формальностей Декларанту за допомогою АСМО надсилається інформація про:

- отримання Підрозділом контролю ЕМД;
- посадову особу Одеської митниці, яка призначена для виконання митних формальностей за ЕМД;
- занесення ЕМД до ЄАІС;
- реєстраційний номер, присвоєний ЕМД;
- прийняття Одеською митницею ЕМД для оформлення;
- стан обробки МД;
- завершення митного оформлення товару;
- паралельно з роботою уповноваженої особи Підрозділу здійснюється державний контроль державним інспектором, який виконує перевірки вантажу: документальну, перевірку відповідності вантажу на наявності печаток, офіційних позначок та позначки придатності, які вказують

країну та потужність походження товару, їх відповідності печаткам та позначкам, що містяться на міжнародному сертифікаті.

Під час завершення митного оформлення посадова особа перевіряє відомості про виконання митних формальностей сформованих за результатами оцінки ризику за ЕМД із застосуванням АСУР, перевіряє правильність нарахування митних платежів та справляє митні платежі за ЕМД.

Завершення митного оформлення відбувається шляхом внесення за допомогою АСМО до ЕМД відмітки про завершення митного оформлення та номера особистої номерної печатки посадової особи Підрозділу контролю, яка завершила митне оформлення та передача ЕМД до ЄАІС.

Висновки до розділу 4

В результаті написання даного розділу було визначено код згідно до УКТЗЕД. Оскільки, об'єктом переміщення через митний кордон в дипломній роботі було обрано напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблука, визначено код УКТ ЗЕД – 2009712000, що вплине на подальше застосування заходів нетарифного та тарифного регулювання.

Нетарифне регулювання, як комплекс заходів заборонно-обмежувального характеру, що прямо або опосередковано обмежують імпорт іноземних товарів на внутрішній ринок країни чи взагалі його забороняють, тож при імпорті напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука передбачено застосування Державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин та попереднього документального контролю у пункті пропуску через митний кордон України.

Згідно з порядком формування та використання облікового номера, для юридичної особи-резидента України ТОВ «Таврія В» обліковий номер сформован наступним чином: UA10019202597. Обліковий номер особи ТОВ

«Таврія В» діє на всій митній території України, такий самий обліковий номер не може бути присвоєно іншій особі.

В дипломній роботі визначено країну походження напою соковмісного «GRAND» - це Польща, тому при імпорті до України за для отримання можливості надання тарифної преференції при оподаткуванні митом обов'язково повинен надаватися Сертифікат форми EUR.1, який видається компетентними органом Польщі в межах співробітництва України з країнами ЄС та Європейського Співтовариства відповідно до Угоди про асоційоване членство України з країнами ЄС.

Згідно з укладеним зовнішньоекономічним контрактом №050/2023 від 20.10.2023 року складено між суб'єктом ЗЕД, резидентом України ТОВ «Таврія В», що зареєстрований за адресою Україна, м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14, 65091, Україна та іноземним суб'єктом господарювання Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Польща.

Предметом контракту є партія напоїв соковмісного «GRAND», яблуко, яка складає 1200 тетрапаків вагою 1000 гр кожний.

Визначено митну вартість партії напоїв соковмісного «GRAND», яблуко, яка складає 68537,625 грн. та нараховано митні податки в розмірі - 13 707,525 грн.

У зв'язку з імпортом партії партії напоїв соковмісного «GRAND», на митну територію України перетин митного кордону здійснюється у зоні діяльності Львівської митниці, митного посту «Яворів», пп «Краківець-Корчова» ВМО № 1 (UA209030), митне оформлення товару здійснюється у Одеській митниці ДМСУ.

Розроблено технологічну схему митного контролю і митного оформлення імпорту партії напоїв соковмісного «GRAND», та надане документальний супровід.

РОЗДІЛ 5

ОХОРОНА ПРАЦІ

5.1 Загальна характеристика охорони праці

Охорона праці - це система законодавчих, організаційно-технічних, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних мір і засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я й працездатності людини в процесі праці.

Завдання охорони праці - звести до мінімуму ймовірність поразки робітника під дією небезпечного виробничого фактора або захворювання під дією шкідливого виробничого фактора, при цьому одночасно забезпечити досить комфортні умови при максимальній продуктивності праці.

Закон України «Про охорону праці» визначає основні положення з реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності; регулює взаємини між адміністрацією і працівником в незалежності від форм власності; встановлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Згідно закону України «Про підприємства в Україні» усі роботодавці повинні турбуватись про дотримання у своїй діяльності вимог законів України стосовно охорони праці та навколишнього природного середовища.

Основними документами нормативної бази щодо питань охорони праці на підприємствах є: Конституція України, Закон України «Про охорону

праці», Закон України «Про охорону здоров'я», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про охорону навколишнього середовища»; спеціальними законодавчими актами є Державні нормативні акти про охорону праці, Державні стандарти Системи стандартів безпеки праці, Будівельні норми і правила, Санітарні норми, Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів та інші нормативні документи.

5.2 Вимоги з охорони праці на об'єктах роздрібно́ї торгівлі

Робота з охорони праці (далі – ОП) на об'єкті роздрібно́ї торгівлі здійснюється відповідно до Законів України: «Про охорону праці», «Про пожежну безпеку», «Про споживчу кооперацію», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» і діючими положеннями про службу охорони праці і службу пожежної безпеки.

За безпечність конструкції, правильність вибору матеріалу, якість виготовлення, монтаж, наладку, ремонт і технічне діагностування, а також відповідність об'єкта Правилам охорони праці для об'єктів роздрібно́ї торгівлі відповідає підприємство, установа, організація (незалежно від форм власності та відомчої належності), яке виконує відповідні роботи.

Власник (керівник) об'єкта роздрібно́ї торгівлі та інші посадові особи несуть персональну відповідальність за виконання вимог Правил, в межах покладених на них завдань і функціональних обов'язків, відповідно до чинного законодавства. Власник (керівник) зобов'язаний: створити службу охорони праці або призначити посадову особу, яка повинна забезпечувати:

- Вирішення конкретних питань з ОП;
- Затвердити інструкції про обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій;
- Створити в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці відповідно до вимог нормативних актів, забезпечити дотримання прав працівників, гарантованих законодавством про ОП та пожежної безпеки;

- Розробляти і затверджувати положення, інструкції, інші нормативні акти про ОП та пожежної безпеки які діють в межах об'єкта і встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників;
- Забезпечувати організацію і проведення медичних оглядів працівників;
- Забезпечувати організацію навчання і перевірку знань працівників з питань ОП;
- Здійснювати постійний контроль за дотриманням працівниками технологічних процесів, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використанням засобів колективного та індивідуального захисту, виконанням робіт відповідно до вимог з охорони праці та пожежної безпеки.

Працівники роздрібної торгівлі повинні проходити медичні огляди згідно з порядком і термінами встановленим Положенням про медичний огляд працівників певних категорій.

Всі працівники при прийомі на роботу або переведенні на іншу ділянку, а також в процесі роботи на об'єкті повинні проходити навчання відповідно до Типового положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці та Типовим положенням про спеціальне навчання, інструктажі та перевірку знань з питань пожежної безпеки на підприємствах, установах і організаціях України.

Навчання працівників передбачає інструктаж з питань охорони праці, пожежної безпеки, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, вивчення правил поведінки при виникненні аварій на об'єкті.

Працівники допускаються до самостійної роботи тільки після вступного інструктажу, навчання і перевірки теоретичних знань, первинного інструктажу на робочому місці, стажування і набуття навичок безпечних методів праці.

Для перевірки знань працівників з питань ОП та пожежної безпеки на об'єкті наказом власника (керівника) створюється комісія, яку очолює його заступник (головний інженер).

Результати перевірки знань працівників з питань ОП оформляються протоколом. Особам, які при перевірці знань показали задовільні результати, видаються посвідчення. В разі незадовільних результатів працівники повинні пройти повторну перевірку протягом місяця.

Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань, пригод, що виникли на об'єкті роздрібної торгівлі, має проводитися в порядку, передбаченому в Положенні про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на підприємствах, в організаціях.

Особи, винні в порушенні цих Правил, несуть дисциплінарну, адміністративну, матеріальну, кримінальну відповідальність відповідно до чинного законодавства.

В адміністративних і побутових приміщеннях забороняється: прибирати із застосуванням бензина, газу та інших легкозаймистих і горючих речовин; відігрівати замерзші трубопроводи паяльними лампами чи іншими способами з застосуванням відкритого вогню. Забороняється проводити перепланування приміщень без погодження з органами Державного пожежного нагляду.

Вимоги до облаштування і утримання торгових приміщень і території підприємства:

- Автомобільні дороги і проїзди на території об'єкту господарювання повинні забезпечувати проїзд до пожежних вододжерел і засобів пожежогашіння, а також до будівель і споруд;
- Між будівлями повинні бути протипожежні розриви, величина яких залежить від ступеня вогнестійкості будівель;
- Сміття і виробничі відходи необхідно систематично видаляти на спеціально відведені ділянки;

- Забороняється спалювання тари і пакувальних матеріалів на території об'єкта;
- Здійснювати зберігання горючих товарів або вогнетривких товарів у горючій упаковці у приміщеннях, що не мають віконних отворів або шахт димовидалення, не допускається;
- Зберігання товарів, що мають підвищену пожежну небезпеку, не повинно проводитись спільно з іншими товарами. Для їх зберігання в магазині має виділятися спеціальне приміщення (комірчина);
- Проводити вогневі роботи під час перебування людей в торгових залах заборонено;
- У магазинах з великою кількістю покупців доставка товарів на робочі місця повинна проводитися до відкриття магазину;
- У робочий час завантаження товарів та вивантаження тари має здійснюватися з тильного боку магазинів і не перешкоджати виходу покупців з торгових залів;
- Горищні приміщення мають утримуватись в чистоті і замикатись на замок із зазначенням на двері місця зберігання ключа;
- Куріння в складах і торгових приміщеннях забороняється. Палити дозволяється тільки в спеціально відведених та обладнаних засобами пожежогасіння місцях з вивішеній написом «Місце для куріння».

Вимоги охорони праці до робочих місць персоналу:

- Організація робочого місця повинна забезпечувати найменші втрати сил і часу продавця на виконання технологічних процесів;
- Робочі місця продавців повинні оснащуватися необхідним обладнанням та інвентарем відповідно до норм технічного оснащення торгових об'єктів;
- Працівник повинен до початку роботи перевірити своє робоче місце, справність торгово-технологічного обладнання, інвентарю та пристосувань, при виявленні пошкоджень або несправності поставити до відома власника (керівника) об'єкта;

- Робоче місце має утримуватися в чистоті, захаращення робочих місць і проходів не допускається;
- Робоче місце продавця повинно розташовуватися з розрахунком найбільш зручного зв'язку з підсобними приміщеннями;
- Робочий запас товару повинен розташовуватися в радіусі зони максимальної досяжності;
- Вся порожня тара повинна забиратися з робочого місця і складуватися в спеціально відведених для цього місцях;
- На робочому місці продавця повинні бути встановлені зручні стільці для відпочинку. Не дозволяється використовувати для цих цілей ящики та інші випадкові предмети.

Вимоги охорони праці до торгово-технологічного обладнання:

На кожному об'єкті повинні бути інструкції з безпечної експлуатації обладнання, розроблені і затверджені власником (керівником) та погоджені з профспілковим комітетом;

Працівники, допущені до роботи на обладнанні, повинні бути забезпечені і ознайомлені під розписку з інструкцією з експлуатації даного виду обладнання. Не допускаються до експлуатації обладнання сторонні особи та особи без необхідних знань для роботи з устаткуванням;

Експлуатація холодильного обладнання та установок на об'єктах роздрібної торгівлі повинна здійснюватися з вимогами ГОСТ 12.2.003-91, ГОСТ 23833-79 ;

Всі холодильні установки на підприємствах продовольчої торгівлі повинні бути оснащені термометрами для контролю температурного режиму зберігання харчових продуктів;

Ваговимірювальне обладнання повинно відповідати метрологічним, торгово-експлуатаційним і санітарно-гігієнічним вимогам, мати повірочне тавро органів Держстандарту України, інвентарний номер і закріплюватися за працівниками, які ними користуються;

Інвентар та інструменти повинні бути виготовлені з матеріалів, дозволених органами охорони здоров'я для контакту з харчовими продуктами, що легко піддаються миттю і дезінфекції;

Для кожного виду продуктів повинні бути окремі обробні дошки і ножі з чітким маркуванням, які повинні зберігатися у відповідних відділах на спеціально відведених місцях;

Спецодяг, спецвзуття та інші засоби індивідуального захисту повинні відповідати вимогам ГОСТ 12.4.011-89;

Власник (керівник) компенсує працівникові витрати на придбання спецодягу та інших засобів індивідуального захисту, якщо встановлений нормами строк видачі цих засобів порушено і працівник був змушений придбати їх за власні кошти;

Немеханічне обладнання та тара мають відповідати ГОСТ 14757-81.

Загалом у ДСТУ 4458:2005 зазначено, що вимоги безпеки, якими треба керуватися під час виробництва, встановлені у ДСП 4.4.4.011 та ДНАОП 1.8.20-1.05

Загальні вимоги безпеки під час проведення технологічного процесу виробництва харчової продукції мають бути згідно з ГОСТ 12.3.002. Технологічне устаткування за показниками безпеки повинно відповідати вимогам ГОСТ 12.2.003. Рівень шуму повинен відповідати вимогам ГОСТ 12.1.003 [21,41-42]

5.3 Охорона навколишнього середовища

До найактуальніших проблем сьогодення слід віднести проблеми екології навколишнього середовища. Розвиток цивілізації та науково-технічного прогресу, зростання обсягів виробництва та його відходів загострюють проблему стосунків між природою та суспільством.

Значне місце серед природоохоронних заходів займає впровадження безвідходного виробництва, так як значна частка викидів містить поживні

речовини, які після повернення в технологічний цикл можна використовувати для харчових та технічних продуктів, для добрив.

Відходи пакувальних матеріалів збираються в контейнери, які потім відвозяться й утилізуються. Для перевезення продукції використовується автотранспорт, що працює на газі чи дизельному пальному. Для внутрішньо-цехових перевезень використовуються візки з підйомними вилами (рокли).

Каналізаційний стік від виробництва поступає до зовнішньої каналізаційної мережі підприємства. Стічні води підлягають очищенню і повинні відповідати вимогам СанПиН 4630.

Аналіз і зіставлення видів і рівнів впливу на оточуюче середовище виробництв, що організовані, показують, що заходи по використанню прогресивних технологічних процесів і обладнання, утилізація відходів виробництва дозволяє зробити висновок про екологічну безпеку виробництва при дотриманні адміністрацією, будівельними та суміжними організаціями, які беруть участь в організації діляниці по виробництву, всіх існуючих норм і правил, пов'язаних з екологічною безпекою об'єкта.

Дрібні ремонтні роботи та роботи по технічному обслуговуванні технологічного обладнання передбачаються виконуватися на місці. Дрібні відходи від ремонту разом з іншим побутовим сміттям будуть вивозитися з території підприємства у сміттєзбиральних машинах на звалище.

Середні та капітальні ремонти передбачається виконуватися на спеціалізованих підприємствах.

Тара передбачається одноразова, яка буде утилізуватися споживачами продукції. Інших відходів не передбачається.

Технічне переоснащення здійснюється на існуючих площах об'єкта роздрібної торгівлі. Будь-якого суттєвого впливу на якість ґрунтів на виділеній ділянці та на навколишнє середовище від діяльності підприємства не передбачається. Охорону ґрунту від забруднення побутовими та промисловими відходами проводять відповідно до вимог СанПиН 42-128-4690 [42-44].

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Встановлено, що на соковому ринку зберігатиметься тенденція до загального звуження асортименту продукції, оскільки найближчим часом не буде різкого відновлення. Відбуватиметься зростання цін у межах споживчої інфляції, отже підприємствам слід продовжувати пошук шляхів зменшення виробничих витрат. Якщо говорити про ринки соків загалом, то найбільшими за обсягами є Китай, США, Індія та країни Європи. При цьому за рівнем споживання на душу населення Польща є одним із лідерів. Очікується, що в подальшому зрілі ринки будуть боротися за зростання за рахунок конкуренції з іншими категоріями напоїв (Північна Америка, деякі країни Західної Європи, Японія).

2. Споживчі властивості товару - це властивості, які обумовлюють його корисність в процесі експлуатації і споживання. Номенклатура споживчих властивостей і їх показників визначається особливостями і призначенням товару. Залежно від особливостей споживчі властивості і показники якості поділяються на групи: за призначенням, надійності, ергономічні, естетичні, екологічні, властивості безпеки і за іншими ознаками. До основних споживчих характеристик соків та нектарів відноситься їх харчова, енергетична і біологічна цінність, а також здатність втамувати спрагу, приємні смакові характеристики.

3. Нормативними документами встановлені основні вимоги до якості сокової продукції, а саме: стан пакування та маркування транспортної та споживчої тари, органолептичні показники якості, вміст розчинних сухих речовин, титрована кислотність, вміст лимонної, яблучної кислоти і ряд інших показників. Пороки сококі продукції викликаються в основному фізико-хімічними процесами, що порушують стабільність систем напою, внаслідок чого з'являються дефекти.

4. Асортимент сокової продукції в супермаркетах м. Одеси представлений соками, нектарами, соковмісними напоями, морсами та ін. В асортименті соків та нектарів в основному представлена сокова продукція

вітчизняного виробництва. Торгові марки які зустрічались у всіх магазинах це – ТМ Наш Сік, ТМ Садочок та ТМ Сандора. Найбільш розповсюджені смаки – яблуко, яблуко-виноград, та інші поєднання яблука з іншими фруктами. Основні виробники в Україні - ТОВ «Сандора» та СП «Вітмарк-Україна».

5. Упаковка всіх зразків сокової продукції вироблена з полімерного або комбінованого матеріалу типу ТетраПак, без дефектів, відповідає вимогам нормативної документації. Всі зразки сокової продукції мали коректну назву продукту з вказанням способу додаткової обробки – «освітлений», «пастеризований». На всіх зразках було зазначено умови зберігання продукції в герметичній тарі та після її відкриття. Всі зразки містили на маркуванні інформацію про вміст фруктової частини – не менше 50 %. Склалися зауваження до маркування зразка ТМ «Садочок» - на маркуванні не позначено інформацію про відсутність ГМО в складі.

6. За органолептичними показниками всі зразки сокової продукції відповідають вимогам нормативної документації, але зразок ТМ «Садочок» має найменш приємні смак та запах – різкий, кислий, негармонійний, зразок ТМ «Jaffa» має задовільні показники смаку та запаху, і зразок 2 ТМ «Наш Сік» має найбільш приємні характеристики смаку і запаху. За фізико-хімічними показниками всі зразки відповідають нормам, зазначеним в ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур».

7. Визначено код згідно до УКТЗЕД напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука – 2009712000. При імпорті напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука передбачено застосування Державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин та попереднього документального контролю у пункті пропуску через митний кордон України. Визначено країну походження напою соковмісного «GRAND» - це Польща, тому при імпорті до України за для отримання можливості надання тарифної

преференції при оподаткуванні митом обов'язково повинен надаватися Сертифікат форми EUR.1. Розроблено технологічну схему митного контролю і митного оформлення імпорту партії напою соковмісного «GRAND», та надане документальний супровід

8. Завдання охорони праці - звести до мінімуму ймовірність поразки робітника під дією небезпечного виробничого фактора або захворювання під дією шкідливого виробничого фактора, при цьому одночасно забезпечити досить комфортні умови при максимальній продуктивності праці. Основними документами нормативної бази щодо питань охорони праці на підприємствах є: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Закон України «Про охорону здоров'я», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про охорону навколишнього середовища»; спеціальними законодавчими актами є Державні нормативні акти про охорону праці, Державні стандарти Системи стандартів безпеки праці, Будівельні норми і правила, Санітарні норми, Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів та інші нормативні документи.

Рекомендації:

Виробникам необхідно вказувати на маркуванні сокової продукції відсотковий вміст фруктових частин.

Виробнику соку ТМ «Садочок» доцільно звернути увагу, на негативні органолептичні показники якості продукції.

Споживачам можна рекомендувати звертати увагу на назву продукту та виробника, оскільки зовнішнє оформлення соків і соковмісних напоїв нічим не відрізняється, але вміст фруктових частин в соках є значно більшим, органолептичні показники якості соків – вищими. Також можна порадити обирати сокову продукцію українських виробників, оскільки Україна має багаторічний досвід виробництва якісної сокової продукції, крім того, на сьогоднішній день підтримка українського виробника є не тільки важливою і необхідною, вон є важливим кроком до перемоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Самойленко А., Научно-практические подходы к идентификации соков и нектаров / Самойленко А., Метельская Н., Шаповалова М. // Товары и рынки, 2012. – № 2. – С. 70-78.
2. Евтушевская О.А. Тенденции развития украинского рынка соков, нектаров, сокосодержащих напитков, морсов / О.А. Евтушевская, С.И. Бабурина // Економіка харчової пром-сті. – 2010. – № 3. – С. 46–52.
3. Крисанов Д. Ф. Детермінанти якості й безпечності харчової продукції та мінімізація впливу факторів ризику / Д. Ф. Крисанов // Продуктивні сили і регіональна економіка. – 2008. – Ч. 1. – С. 249–261.
4. Мельник І.В. Тенденції розвитку українського ринку соків. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/tendencii-rozvitku-ukrainskogo-rinku-sokiv.html>
5. Україна потрапила до Топ 20 світових експортерів соку. URL: <https://east-fruit.com/uk/novyny/ukrayina-potrapyla-do-top-20-svitovykh-eksporteriv-soku/>.
6. Бізнес-зустріч «Напої України 2023»: воєнні реалії галузі. URL: <https://ya.techmedia.com.ua/news/biznes-zustrich-napoyi-ukrayiny-2023-voyenni-realiyi-haluzi>
7. Тренди світового ринку органічних соків URL: <https://export.gov.ua/industry/review/27>
8. Товарознавча характеристика плодово-ягідних соків URL: https://vuzlit.com/262144/tovarovnavcha_harakteristika_plodovo_yagidnih_sokiv
9. Роман Л.Ю., Рогач А.М., Оцінка якості плодово-овочевої продукції. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/.pdf>
10. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення: навч. посібник у 2 частинах. Я.Г. Верхівкер та інші. Херсон: Олді+, 2022, 324 с.
11. Товарознавство споживчих товарів. Пакування. Митне оформлення. Лабораторний практикум до виконання лабораторних, практичних та самостійних робіт студентами СВО «Бакалавр» та «Магістр». Я.Г. Верхівкер

та інші. Херсон: Олді+, 2021, 308 с. <https://elc.library.onaft.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.1688690>

12.ДСТУ 9125:2021 Консерви. Соки та нектари фруктові. Технічні умови

13.Методичні вказівки до виконання і оформлення кваліфікаційної роботи магістра напряму підготовки 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Підприємництво і торгівля, товарознавство і експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна, Я.Г. Верхівкер, В.А. Шалений. Одеса: ОНТУ, 2023. 40 с.

14.Методичні вказівки до виконання і оформлення кваліфікаційної роботи магістра напряму підготовки 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Економіка підприємства», «Управління бізнесом», «Міжнародна торгівля» та «Міжнародна торгівля зерном» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна, Т.В. Свистун. Одеса: ОНАХТ, 2016. 40 с.

15.Методичні вказівки до виконання і оформлення дипломної роботи – економічної частини міжкафедрального комплексного дипломного проекту студентів напряму підготовки 076 «Підприємництво та торгівля » за освітньою програмою «Підприємництво і торгівля, товарознавство і експертиза в митній справі» денної та заочної форми навчання / Укл. Н.Й. Басюркіна, В.А. Шалений. Одеса: ОНТУ, 2023. 38 с.

16.Методичні вказівки до виконання курсової роботи «Управління проєктами» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» / Укл. Н.Й. Басюркіна. Одеса : ОНТУ, 2023. 45 с.

17.Басюркіна Н.Й. «Антикризове управління підприємницькими структурами»: конспект лекцій для студентів за напрямом підготовки магістра 07 «Управління та адміністрування» спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» освітньою програмою «Підприємництво і

торгівля, товарознавство і експертиза в митній справі» / Н.Й. Басюркіна. Одеса : ОНТУ, 2023. 50 с.

18.Басюркіна Н.Й. «Управління проєктами»: конспект лекцій для студентів, що навчаються за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» освітньою програмою «Підприємництво і торгівля, товарознавство і експертиза в митній справі» за напрямом підготовки магістра денної і заочної форм навчання / Н.Й. Басюркіна. Одеса : ОНТУ, 2023. 172 с.

19.Басюркіна Н.Й. Кон'юнктура світових ринків товарів та послуг : конспект лекцій для бакалаврів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» денної та заочної форм навчання. Одеса: ОНТУ, 2023. – 27 с.

20.Вігуржинська С.Ю., Басюркіна Н.Й., Свистун Т. В. Економіка підприємства : навч. посібник / за ред. С.Ю. Вігуржинської. Одеса : ОНАХТ, 2018. 116 с.

21.Карпов В.А., Басюркіна Н.Й., Горбаченко С.А., Шевченко-Перепьолкіна Р.І. Проектний аналіз : навч. посібник / за ред. проф. Карпова В.А. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 324 с.

22.Методи проведення спеціальних економічних розрахунків : підручник / Осіпов П.В., Басюркіна Н.Й., Дудка Т.В. та ін.; під ред. д.е.н., проф. Осіпова П.В. Одеса : Друк, 2010. 262 с.

23.Трансформації вітчизняного підприємництва в умовах ризиків і загроз сьогодення /[Басюркіна Н.Й. та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Басюркіної Н.Й.; Одеський нац. технологічний ун-т. Ів.-Франківськ : ОНТУ, 2023. 467 с.

24.Ефективність використання інноваційно-інвестиційного потенціалу продовольчого бізнесу / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. к.е.н. Бровкіної Ю.О. Одеса : ОНАХТ, 2020. 218 с.

25.Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2019. 226 с.

26. Економічні трансформації бізнес-структур в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2018. 288 с.

27. Привабливість харчового бізнесу в Україні : монографія / Басюркіна Н.Й. та ін.; за ред. д.е.н. Басюркіної Н.Й. Одеса : ОНАХТ, 2017. 192 с.

28. Басюркіна Н.Й. Агропромислові формування в забезпеченні продовольчої безпеки : монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАНУ, 2013. 441 с.

29. Басюркіна Н.Й. Дудка Т.В., Меліх О.О. Адаптація харчових підприємств України до нестабільних умов господарювання : Монографія // Одеса : ОНАХТ, 2013. 160 с.

30. Обсяг реалізованої промислової продукції за видами діяльності. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення: 30.09.2023).

31. Закон України «Про Митний тариф України» [Текст]: Документ 584-18, чинний від 19 вересня 2013 року, поточна редакція - від 01.01.2018, підстава 2245-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>

32. Митний кодекс України [Текст]: Документ 4495-17, чинний від 13 березня 2012 року, поточна редакція - від 19.04.2018, підстава 2375-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

33. Закон України [Текст]: від 30.06.1993 № 3348-XII «Про карантин рослин» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text>

34. Постанова КМ України "Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту)" [Текст]: Документ № 960, чинний від 21.10.2018, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>

35. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [Текст]: Документ №959-12 чинний від 16 квітня 1991 року, поточна редакція — від 03.01.2017, підстава 1724-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

36.Постанова КМ України "Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік" [Текст]: Документ № 1466, чинний, поточна редакція — прийняття від 27.12.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1466-2022-%D0%BF#Text>

37.Закон України від 18.05.2017 № 2042-VIII «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2042-19#Text>

38.Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку осіб, які під час провадження своєї діяльності є учасниками відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи: Документ № 552, чинний від 15.06.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0807-15#Text>

39.Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) [Текст]: Документ №995-264 чинний від 30.10.1947 р., поточна редакція — від 15.04.1994, підстава 981-003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text

40. Закон України Податковий кодекс України [Текст]: Документ 2755-17, чинний від 02.12.2010, поточна редакція — від 19.04.2018, підстава 2374-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

41.Заїченко В. І. «Основи охорони праці» /Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва. ім. О. М. Бекетова – Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 120с.

42.Правила охорони праці для об'єктів роздрібної торгівлі. URL: <https://kadrovik.isu.net.ua/news/514571-pravila-okhoroni-praci-dlya-obektiv-rozdribnoi-torgivli>

43.Охорона довкілля на підприємстві URL: <https://economy.rv.ua/ohorona-dovkillia/platnikam-eko-podatku/kompleksni-plany-z-ohorony-navkolyshn>

44.Охорона навколишнього середовища. URL: <https://pu.org.ua/>

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

**ДОДАТКИ
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

**на тему: «Дослідження асортименту і якості сокової продукції
та її митне оформлення при переміщенні через митний кордон
України»**

Здобувачка _____ Бендікова Катерина Василівна
Підпис

Керівники: _____ д.т.н., професор Верхівкер Я.Г.
Підпис

_____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Одеса – 2023 р.

ЗАЯВА

про взяття на облік особи-резидента, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи

☐ + Взяття на облік ☐ Внесення змін

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

☐ + Юридична особа ☐ Фізична особа – підприємець

☐ Уповноважений учасник договору про спільну діяльність ☐ Відокремлений підрозділ іноземних компаній, організацій

☐ Оператор угоди про розподіл продукції ☐ Виконавець проекту (програм) міжнародної технічної допомоги

☐ Інша особа (зазначити): ☐ Дипломатична місія

(необхідне позначити знаком «V» або «+»)

1 Найменування (власне ім'я, прізвище) особи

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Таврія В»

2 Ідентифікаційний код Серія та номер паспорта*
(необхідне підкреслити або обвести)

1 9 2 0 2 5 9 7

3 Відомості про керівника (фізичні особи – підприємці не заповнюють)
(власне ім'я, прізвище та реєстраційний номер облікової картки платника податків / серія та номер паспорта*)

Коцар Павло Олександрович

2 3 1 5 7 1 9 6 0 1

(за наявності зазначається РНОКПП)

4 Номер EORI** (заповнюється за наявності)

5 Контактні дані особи (заповнюється за бажанням)

Телефон:	066-58-347-99
Факс:	
Електронна пошта***:	Tavriya_B @gmail.com_

6 Відомості про уповноважених осіб (представників)**:**

№ з/п	Власне ім'я, прізвище уповноваженої особи	Реєстраційний номер облікової картки / серія та номер паспорта*	Телефон	Відмітка «надане право» / «відкликане право» представляти інтереси
1				
2				
...				

Мені відомо, що відповідно до частини другої статті 11 Митного кодексу України обробка персональних даних осіб, відомості про яких отримані митними органами, здійснюється без згоди таких осіб. Мені відомо, що обліковий номер, назва та адреса особи, яка під час провадження своєї діяльності є учасником відносин, що регулюються законодавством України з питань митної справи, будуть оприлюднені у порядку, передбаченому статтею 10¹ Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Інформація, наведена в реєстраційній заяві, є достовірною.

Директор (посада) М П (за наявності)	(підпис)	Володимир Іванов (власне ім'я, прізвище)										
		11 квітня 2010 року (дата)										
Заява подана (необхідне позначити знаком «V» або «+»):												
☐	Посадовою особою особи											
☐	Надіслано поштою											
☐	Представником за довіреністю											
(власне ім'я, прізвище представника та його підпис)												
(дата та номер довіреності)												
☐	Агентом з митного оформлення											
(власне ім'я, прізвище агента та його підпис)												
(дата та номер договору)												
<table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 100px; height: 20px; margin: 0 auto;"> <tr> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> <td style="width: 10px; height: 15px;"></td> </tr> </table>											(код ЄДРПОУ / ДРФО)	
(назва митного брокера)												
Дозвіл від _____ 20__ року серія №												

* Серія та номер паспорта зазначаються лише для фізичних осіб – платників податків, які мають відмітку в паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

** EORI (Economic Operators Registrations and Identifications number) – номер реєстрації і ідентифікації економічних операторів, присвоєний компетентним органом держави – члена ЄС.

*** Обов'язково зазначається при наданні електронних документів та відомостей.

**** Кількість рядків у цьому розділі відповідає кількості уповноважених осіб, про яких надаються відомості.

Додаток 2

ПОВІДОМЛЕННЯ
про взяття на облік особи-резидента,
яка під час провадження своєї діяльності
є учасником відносин, що регулюються
законодавством України з питань митної справи

1**Найменування (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності)) особи**

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «Таврія В»

11 квітня 2010 року взято на централізований облік у Державній митній службі України з присвоєнням облікового номера:

U

A

10019202597

2**Митні формальності з обліку здійснено:**

(посадова особа відповідного підрозділу та назва митниці або запис: «засобами інформаційно-телекомунікаційної системи митних органів»)

Одеська митниця ДМСУ

Відповідно до частини п'ятої статті 455 Митного кодексу України обліковий номер особи є дійсним на всій митній території України.

12 квітня 2010 року

(дата)

Контракт №050/2023**Contract № №050/2023****Одеса****20.10.2023****Одеса****«20.10.2023**

Компанія Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Польща надалі іменована "Продавець" в особі Ковальський, що діє на підставі статуту, та ТОВ «Таврія В», що зареєстрований за адресою Україна, м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14, 65091, Україна що називається надалі "Покупець" в особі Коцар Павла - генерального директора, що діє на підставі статуту, підписали цей контракт про наступне:

1. Предмет контракту

Продавець зобов'язується відвантажити, а Покупець – купити на умовах (CIP) згідно з Інкотермс-2020 партію напою соковмісного «GRAND», яблуко, на загальну суму 1657,5 євро (одна тисяча шістьсот п'ятдесят сім) євро в строк до 20.12.2023 року.

2. Вартість за Контрактом

Всі ціни на товари обговорюються в пропозиціях Продавця та позначаються в євро. Продавець має право змінювати ціни за умови оповіщення Покупця про майбутню зміну не менш як за два тижні.

Загальна вартість цього Контракту 1657,5 євро залишається незмінною, навіть якщо Продавець змінює ціни протягом терміну дії Контракту.

Усі витрати, включаючи митні, після підписання та виконання Контракту сплачуються сторонами на територіях своїх країн.

3. Умови постачання

Постачання Товару здійснюється партією, сформованою на підставі замовлення Покупця та наявності Товару на складі Продавця. Замовлення вважається ухваленим до виконання, якщо Продавець виставив Покупцеві попередній інвойс.

Інвойс набирає чинності з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату цього інвойсу. Продавець зобов'язується протягом 5 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом відвантажити Товар зі складу

The company Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Poland hereinafter referred to as the "Seller" in the person of Myroslav Kovalskyi, acting on the basis of the charter, and "Tavria V" LLC, registered at Ukraine, Odesa, str. Myasoidivska, 14, 65091, Ukraine, hereinafter referred to as "Buyer" represented by Pavla Kotsar - the general director, acting on the basis of the charter, signed this contract on the following:

1. Subject of the contract

The Seller undertakes to ship, and the Buyer - to buy on the terms (SIP) in accordance with Incoterms-2020 a a batch of juice drink "GRAND", apple, for the total amount of 1657.5 euros (one thousand six hundred and fifty seven) euros until 20.12.2023.

2. Price and total amount of the contract

All prices for goods are discussed in the Seller's offers and are indicated in euros. The Seller has the right to change prices, provided that the Buyer is notified of the future change at least two weeks in advance.

The total value of this Contract of 1657,5 EUR remains unchanged even if the Seller changes the prices during the term of the Contract.

All costs, including customs, after the signing and execution of the Contract are paid by the parties in the territories of their countries.

3. Terms of delivery

Delivery terms: delivery basis. GOODS are delivered in lots formed in the assortment, based on BUYER's orders and availability of GOODS in the SELLER's stock.

The order considered to be implemented if the SELLER makes out a pro forma invoice to the BUYER. Invoice comes into power after the BUYER confirms its payment. The SELLER shall ship the GOODS from manufacturer warehouse within 5 days after BUYER's confirmation of the invoice.

The SELLER shall inform the BUYER of the

Виробника. Продавець зобов'язаний сповістити Покупця про факт відвантаження. У разі якщо Продавець не відвантажив товар протягом 5 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом, він зобов'язаний сплатити покупцю 0,1% від вартості замовлення за кожен день затримки.

У разі якщо Продавець не здійснив відвантаження товару протягом 30 днів з моменту підтвердження Покупцем згоди на оплату за виставленим інвойсом, Покупець має право відмовитися від замовленого товару. Право власності на Товар переходить до Покупця у момент перетину митного кордону у м.п. Ягодин (відповідно до базису поставки - CIP).

4. Умови оплати

Покупець оплачує 100% від суми, зазначеної в інвойсі, протягом 90 календарних днів після завершення оформлення документів з митного очищення вантажу. У разі прострочення платежу Покупець повинен сплатити Продавцю пені у розмірі 0,1% від простроченої суми за кожний день прострочення. Авансові платежі можливі за згодою сторін. У разі непоставки товару Продавець повертає суму авансового платежу не пізніше ніж за 90 днів з дня авансу. Усі платежі за цим контрактом здійснюються в євро банківським переказом.

5. Пакування та маркування

Товари повинні бути упаковані відповідно до вимог кожного виду Товару. Зовнішня та внутрішня упаковка повинні забезпечувати захист від псування, пошкоджень та атмосферних впливів.

Ящики, в які упакований товар, повинні бути відмарковані з трьох сторін: верхньої та двох протилежних одна одній бічних сторін. Усі супровідні документи, як і маркування та технічна документація, повинні бути складені англійською мовою.

6. Приймання

Товар вважається доставленим Продавцем та прийнятим Покупцем: за кількістю – відповідно до супровідних документів; за якістю – відповідно до сертифікату якості Продавця.

fact of shipment as soon as possible and shall provide following information: Date of shipment; Contract No.; Name of Vessel, No. of Document of Title, Description, Number and Weight of the GOODS.

In case the GOODS are not shipped within 5 days after BUYER's confirmation of the Invoice, the SELLER is to pay the BUYER the fine 0,1% of the cost of non-shipped GOODS.

The right of ownership for the GOODS shall pass to the BUYER at the moment of at the time of crossing the customs border in pp Jagodin (according to the delivery basis - CIP).

4. Terms of payment

The BUYER shall pay 100% of the Invoice within 90 calendar days after executing records on customs clearance is completed.

If failing to pay on time, the BUYER is to pay the SELLER the fine 0,1% of the Invoice, which was not paid on time.

Payments in advance are available if both parties have agreed. In case of non-delivery SELLER is to reimburse the amount of the payment in advance not later than 90 days from the day BUYER made the payment.

4.2. All payments under this Contract are made in US dollars by bank remittance to the SELLER's account.

5. Packing and Marking

The GOODS shall be packed and marked in accordance with the demands of each kind of the GOODS.

Internal and external packing shall secure full safety of the GOODS and protect them against any breakage and damage as well as atmospheric effects. Each carton used for packing the GOODS shall be marked three sides: top one and two opposite to each other side sides. All the covering documents such as Marking and Technical Documentation shall be written down in English.

6. Acceptance of the GOODS

The GOODS are considered as delivered by the SELLER and accepted by the BUYER:

as to number of packages - according to shipment documents; as to quality - according to the Quality Certificate issued by the

Остаточне приймання виконується країни Покупця. Товари приймаються: за кількістю місць – на момент отримання Товару від Експедитора (Перевізника); за кількістю вмісту в упаковці - не пізніше двох тижнів після отримання Товару, а також на момент відкриття упаковки; за якістю – пізніше місяця після розкриття упаковки. Приймання виконується уповноваженим представником Покупця із запрошенням за необхідності представника Торгової палати (на вибір Покупця) з оформленням акта приймання.

7. Якість та гарантії

Якість Товару має бути повною відповідно до Сертифікату якості виробника. Для Товару, якості якого вимагають спеціальних гарантій, встановлюється гарантійний термін 12 місяців із дня поставки. Якщо протягом гарантійного терміну Товар, поставлений Продавцем, виявить дефекти чи невідповідність умовам Контракту, Продавець зобов'язаний усунути дефект чи замінити дефектні компоненти власним коштом. Доставка дефектних товарів під час повернення виконується з допомогою Покупця.

8. Претензії

Покупець може висунути Продавцю претензії щодо кількості та якості Товару протягом двох тижнів від дня приймання.

Для Товару, забезпеченого гарантійним періодом, претензії щодо якості можуть бути висунуті протягом місяця після закінчення гарантійного строку за умови, що Покупець виявив дефекти протягом гарантійного строку. Претензії підтверджуються Актом експертизи Торгово-промислових палат України.

Продавець повинен задовольнити претензію, що виникла, протягом 20 днів з моменту її отримання.

9. Форс-мажор

У разі обставин, які унеможливають часткове або повне виконання Контрактних зобов'язань будь-якої зі сторін, а саме: пожежа, стихійні лиха, війна або бойові дії, ембаргода виконання Контрактних

SELLER. Final acceptance is to be made in the territory of the BUYER. The GOODS are being accepted:

as to number of packages_- on receipt of the GOODS from a Forwarder (Carrier);

per quality of items_- not later than two weeks after receiving the GOODS and the moment of opening the package;

as to quality_- not later than one month after opening the package. Acceptance of the GOODS shall be made by the official representative of the BUYER in the presence of, if necessary, the official representative of the Chamber of Commerce (at BUYER's discretion) with the execution of the report of acceptance.

7. Quality and Warranty

The quality of the GOODS shall conform to the Quality Certificate issued by the supplier.

For the GOODS being in need of special warranty, the warranty period is fixed within 12 months from the date of delivery. Should the GOODS within the guarantee period prove to be defective or not corresponding to the Terms and Conditions of the Present Contract, the SELLER shall eliminate defects or replace defective parts. The costs on the delivery of defective parts back to the SELLER are covered by the BUYER.

8. Claims

The BUYER can claim the SELLER for quantity as well as for quality within two weeks from the date of acceptance. For the GOODS ensured by a warranty period claims can be made 30 days after warranty period expires in case if the BUYER has found defects within this warranty period. The claims must be proved by the Certificate drawn up by a competent independent expert Organization.

The SELLER is to examine and fulfill the claim within 20 days on receipt of the claim.

9. Force-majeur

If in the case of the Force-majeur circumstances, namely fire, natural calamity, blockade, embargo on exports or Imports, or some other ones not dependent on the Parties,

зобов'язань змінюється відповідно до тривалості впливу таких обставин.

Якщо такі обставини тривають більше трьох місяців, кожна зі сторін має право відмовитися від подальшого виконання Контрактних зобов'язань, і в цьому випадку жодна із сторін не має права вимагати відшкодування збитків.

Сторона, яка перебуває під впливом обставин, які унеможливають виконання Контрактних зобов'язань, повинна інформувати іншу сторону про настання або закінчення таких обставин протягом п'яти днів. Документи з Торгової палати країн Продавця та Покупця відповідно підтверджуватимуть очевидність вищезгаданих обставин, їх наявність та тривалість.

10. Інші умови

Продавець має право передачі Контрактних зобов'язань третій стороні та повинен повідомити про це Покупця повідомленням факсом.

Будь-які зміни та доповнення до цього Контракту є його невід'ємною частиною та дійсні лише у випадку, якщо вони письмово оформлені та засвідчені підписами уповноважених представників обох сторін.

Після підписання Контракту всі попередні переговори та листування, що до них належить, анулюються і стають недійсними. Цей Контракт складено у 2 примірниках, російський та англійський варіант мають однакову юридичну силу.

Термін дії контракту: контракт набирає чинності з моменту його підписання сторонами та діє до 20.12.2023 року.

11. Анотація

З метою високої ефективності у вирішенні поточних проблем, пов'язаних із цим Контрактом, сторони заявляють, що надіслані факсом документи дійсні до моменту отримання оригіналів, але не більше 180 календарних днів, після яких оригінали документів мають бути надані іншій стороні. Продовження терміну дії документів повідомленням факсом не допускається.

the full or partial execution of this Contract becomes impossible by any of the participants, the period of the obligations execution is extended in correlation with the time frame of the Force-majeur circumstances. If such circumstances and their consequences should continue for more than three months each of the Parties in this Contract shall have the right to reject all future obligations stipulated in the Contract.

Either Party who finds it impossible due to such circumstances to accomplish their obligations according to this Contract shall immediately inform the other Party by both electronic means and registered mail of the Force-majeur circumstances.

10. Other terms

The SELLER is entitled to transfer its Contract obligations to a third party after the BUYER is to be informed about it by fax. The present Contract can be changed or annulled only after both parties' written consent.

All amendments and additions to the Present Contract are its inherent parts and valid only if they are made in writing and signed by both parties. After signing the Present Contract all previous negotiations and correspondence between the parties in connection with it shall be considered null and void. The present contract exists in two copies. All of them (Russian and English) have equal juridical validity. The Duration of the Present Contract: The Present Contract comes to power from the moment of being signed and is valid until 20.12. 2023.

11. Annotation

In order to make this Present Contract work more effectively, both parties announce that documents sent by fax are valid till the original documents arrival, but not longer than 180 calendar days, after 180 days being over, the original documents are to be presented to the other party. Extension in validity by fax is not allowed.

12. Юридичі адреси і банківські реквізити сторін

Покупець:

ТОВ «Таврія В», м. Одеса, вул.
М'ясоїдівська, 14, 65091, Україна

Продавець:

Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300
Myszkow, Польща

Тел : +380 (512) 76 52 31

факс: +380 (512) 76-52-31

У разі змін банківських реквізитів будь-яка зі сторін інша сторона повинна бути повідомлена про це письмово, і протягом 10 днів слід скласти підписане обома сторонами Додаток до цього Контракту з нововстановленими банківськими реквізитами..

Покупець (BUYER):

Павло Коцар _____

12. Legal address and Bank Requisites of the Parties

Buyer:

"Tavria V" LLC, Odesa, str. Myasoidivska,
14, 65091, Ukraine,

Seller:

company Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8,
42-300 Myszkow, Poland

Tel: +380 (512) 76 52 31

Fax: +380 (512) 76-52-31

In case of bank requisites being changed by any of the parties, the other party shall be informed about it in writing and within 10 days an ADDENDUM to the Present Contract with new Bank requisites is to be made and signed by both parties.

SELLER (Продавець):

Мирослав Ковальський _____

Invoice

Invoice No. / № Інвойс
Date of Invoice / Дата інвойсу

№050/2023/1
30.10.2023 г.

Shipper (Exporter) Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Poland	Gross WT. / Вага брутто	1260 KG
	Nett WT./ Вага нетто	1200 KG
Consignee "Tavria V" LLC, Odesa, str. Myasoidivska, 14, 65091, Ukraine,	Goods origin / Країна походження	PL
	Terms of delivery / Умови постачання CIP Яворів	
	Container / Tir / Wagon <i>BH-7854-KK</i>	

Опис товару	Вага нетто, кг	Місць, карт. коробки	Кол-во	Цена EURO	Сумма EURO
Напій соковмісний «GRAND», яблуко	1260	200	12000	0,5 євро / од	600,00
AMOUNT TOTAL / ИТОГО КОНТРАКТНА ВАРТІСТЬ:					1657,5
				Додаткові витрати	Сумма Euro
				Постачання у пункт пропуску CIP - Яворів	997,5
				Страхування	60,00

Додаток 5

УКРАЇНА (форма МД-2)		1 Декларация		А. Митний орган відправлення експорту/імпортування		
1 6	2 Відправник/Експортер N PL/0000000000	IM 40 DE	UA500K02 /2023/0034370			
Привітання для країни відправлення експорту	Sokpol Sp. z o.o. ul. Kosciuszki 8, 42-300 Myszkow, Польща 000/0000/000000		3 Формат 1 1 0/0	Електронне декларування		
	8 Одержувач N UA/0019202597		5 Чисельність 1	6 Кодовий номер 200	7 Декларовий номер Вн. № 3045	
	ТОВ «Таврія В», м. Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14, 65091, Україна UA10019202597		9 Служба, відповідальна за фінансове регулювання N UA/0019202597			
	14 ТОВ «Таврія В» N UA/0019202597		10 Країна першого входу PL	11 Торг. країна/ країна походження PL	12 Відомості про вартість 68537,625	
	15 Країна відправлення експорту Польща		16 Країна походження	17 Код країни походження	13 ЄСП	
	18 Ідентифікація і країна реєстрації транспортного засобу при відправленні прибутті ВН-7854-KK UA 0		19 Код CIP UA - Яворів	20 Чисельність завантаження		
	21 Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні ВН-7854-KK		22 Валюта та одиниця виміру завантаження EUR	23 Валюта завантаження 1657,5	24 Характер угоди 0 11 EUR	
	25 Вид транспорту на кордоні 30		26 Вид транспорту в митній країні 30	27 Місце навантаження/розвантаження	28 Фізичний чи юридичний експорт	
	29 Митний орган відправлення/прибуття 209000 Львівська митниця ДМС		30 Місце навантаження/розвантаження 500-215-1-1	СДРПОР: 40720198 ПАТ «Банк Восток», 49051, м. Одеса, вул. Садова, 24 МФО 300 711		
	1 6	31 Базисні митні та інші товари		32 Товар 1	33 Код товару 19021990	34 Код країни походження PL
Маркування та кількість – помарки контейнера – Кількість тароопаківальні одиниці		35 Базисна нетто (кг) 1260	36 Коэффициент 0000000000	37 Процесура 4000		
1. Напій соковмісний «GRAND» зі смаком яблука у кількості 1200 тетрапаків вагою 1000 гр. Загальна кількість – 1200 тетрапаків у 200 СТ. Торговельна марка – «GRAND». Країна виробництва: Польща		38 Базисна нетто (кг) 1200	39 Квота	40 Загальна декларація / Попередній документ 1801 / 23UA500000925506U2 / 1		
2. Місце – 200 СТ.		41 Додатковий одиниць виміру 1657,5	42 Код МВБ 1	43 Код МВБ		
3.0		44 Додаткова інформація: Подана документи: Сертифікат дозволу: 0271 ATL20230000000011 29.10.23 0380 050/2023/1 30.10.23 0730 2023/814 01.11.23 0861 20960160 26.10.23	45 Коригування 68537,625	46 Статистична вартість 68,537625		
47 Нарахування платежів		48 Розрахунок платежів	49 Реквізити складу			
Вид Основе нарахування Ставка Сума ЄП		в подорожці розрахунок				
020 68537,625 0% 0,00 01		028 13 707,525 19202597				
028 68537,625 20% 13 707,525 01						
50 Принципал N		Підпис		С. Митний орган відправлення		
51 Представлений представлений		Місце і дата:				
52 Гарантія невідомо для		Код		53 Митний орган (і країна) призначення		
54 Митний орган відправлення/призначення		Платіж:		54 Місце і дата:		
Результат:		Накладення пломби		м.Одеса, вул. М'ясоїдівська, 14		
Тип		Номер:		Підпис і прізвище декларанта/представника		
Срок доставки (дні):		Підпис:		Коцар П.		
Підпис:				моб.+380968151367		
				Tavriya_B@gmail.com		

Факультет Експертизи, біотехнології, харчової інженерії, підприємництва та торгівлі

Кафедра Торговельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма «Підприємництво і торгівля, товарознавство та експертиза в митній справі»

ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

**на тему: «Дослідження асортименту і якості сокової продукції
та її митне оформлення при переміщенні через митний кордон
України»**

Здобувачка _____ Бендікова Катерина Василівна
Підпис

Керівники: _____ д.т.н., професор Верхівкер Я.Г.
Підпис

_____ к.т.н., доцент Памбук С.А.
Підпис

Одеса – 2023 р.

Метою роботи є проведення аналізу ринку сокової продукції, дослідження їх асортименту і якості, митне оформлення при перетині митного кордону України.

Завданнями дипломної роботи є:

Проаналізувати ринок сокової продукції в світі та Україні;

Визначити фактори, що формують споживні властивості сокової продукції;

Ознайомитися із вимогами нормативних документів щодо якості сокової продукції;

Проаналізувати асортимент сокової продукції, що реалізується в торговельних мережах України;

Провести оцінку відповідності пакування та маркування споживчої тари сокової продукції;

Провести дослідження органолептичних та фізико-хімічних показників якості;

Виконати митні формальності щодо імпорту сокової продукції.

Оглянути вимоги охорони праці на об'єктах роздрібної торгівлі.

Для досягнення мети було опрацьовано чинні законодавчі акти, такі як:

Закон України «Про захист прав споживачів», «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів», «Про основні вимоги до якості та безпечності», Митний кодекс України, Митний тариф України, Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Постанова КМУ № 960 від 24.10.2018 «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у т.ч. з метою транзиту)» та інші.

Об'єктом дослідження дипломної роботи є п'ять зразків сокової продукції вітчизняних та іноземних виробників, що реалізуються в торговельних мережах України.

Предметом дослідження є споживні властивості сокової продукції, їх показники якості, стан пакування та маркування споживчої тари, митне оформлення в режимі імпорт.

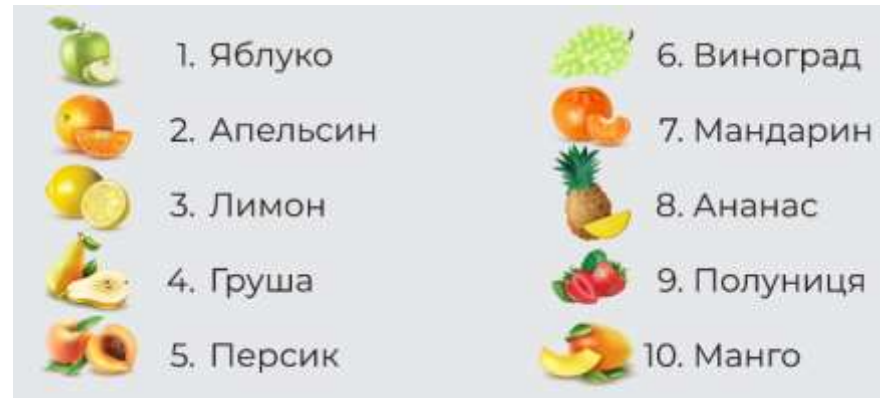

Рисунок 1 –ТОП-10 смаків безалкогольних напоїв в Україні (2020-2021)

Рисунок 2 – ТОП-10 смаків безалкогольних напоїв у Європі (2020-2021)

Рисунок 3 – Світовий роздрібний ринок соків, 2019 [7]

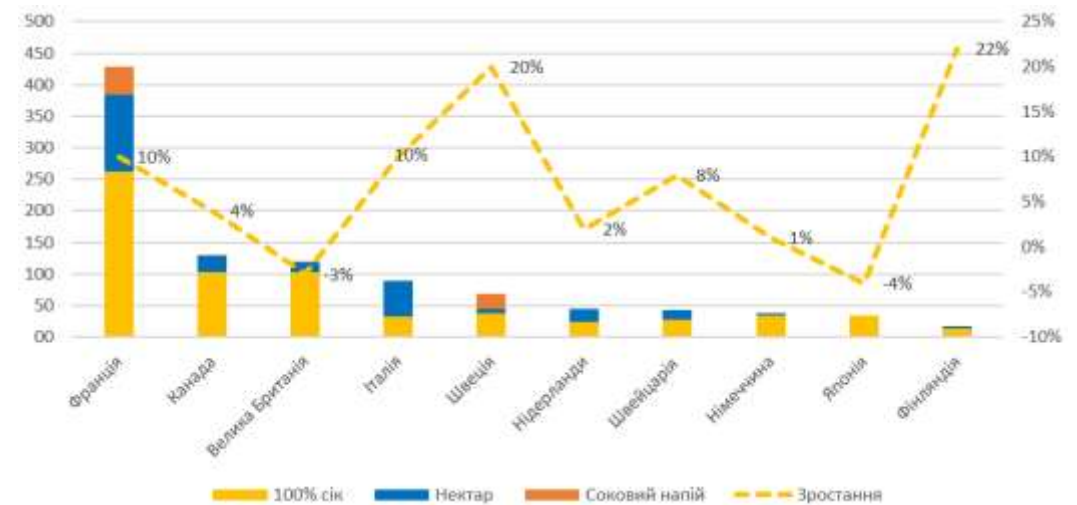

Рисунок 4 – Обсяг ринку органічних соків європейський країн,
2019, млн. дол. США [7]

Таблиця 1 – Об'єкти дослідження

№	Найменування продукту, ТМ	Виробник та його місцезнаходження
1	Напій соковмісний «GRAND» Яблуко польського виробництва	Sokpol Sp. z.o.o. ul. Koscluszki 8, 42-300 Myszkow, Польща Імпортёр в Україні : ТОВ «Таврія В», вул. М'ясоїдівська, 14, м. Одеса, 65091, Україна
2	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, вул. Миру, 144, с. Степанівка, Роздільнянській р-н, Одеська обл., 67430, Україна
3	Сік Яблучний освітлений «Jaffa»	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007
4	Сік яблучний відновлений освітлений стерилізований ТМ «Садочок»	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262
5	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Сандора»	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262

Зразок 1 – Напій соковмісний
«GRAND» Яблуко

Зразок 2 – Яблучний сік освітлений
відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»

Зразок 3 – Сік Яблучний
освітлений «Jaffa»

Зразок 4 – Сік яблучний відновлений освітлений
стерилізований ТМ «Садочок»

Зразок 5 – Яблучний сік освітлений відновлений
пастеризований ТМ «Сандора»

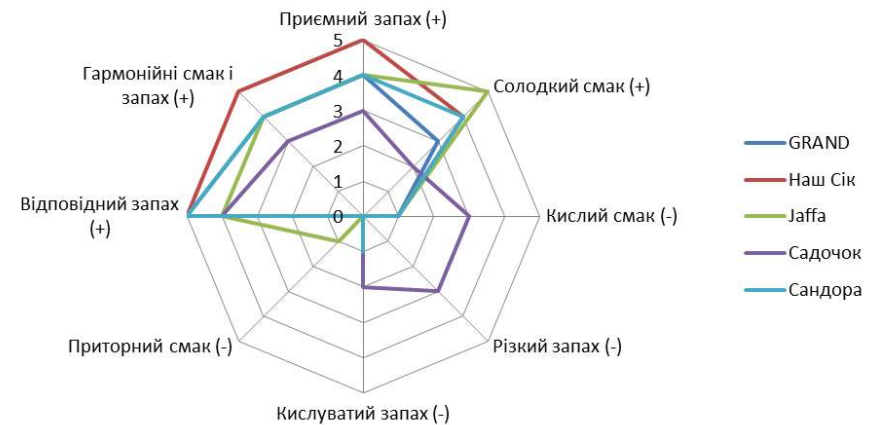
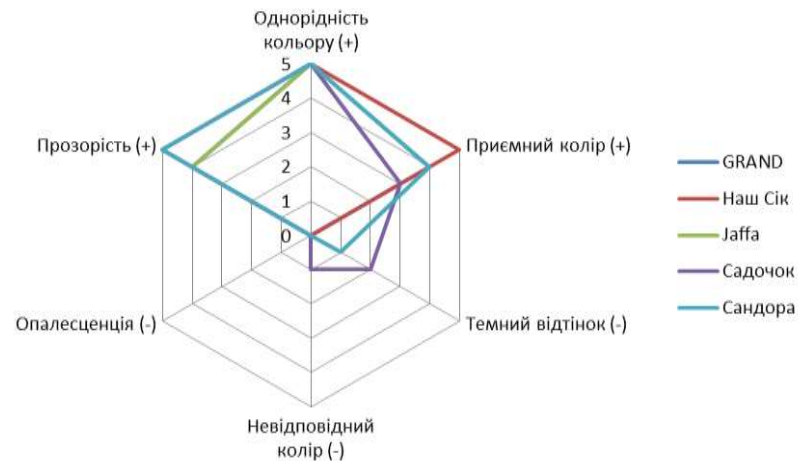
Таблиця 2 – Аналіз відповідності маркування споживчої тари

№	Вимоги законодавства	Зразок №1	Зразок №2	Зразок №3	Зразок №4	Зразок №5
1	Назва харчового продукту	Напій соковмісний «GRAND» Яблуко польського виробництва	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Наш Сік»	Сік Яблучний освітлений «Jaffa»	Сік яблучний відновлений освітлений стерилізований ТМ «Садочок»	Яблучний сік освітлений відновлений пастеризований ТМ «Сандора»
2	Перелік інгредієнтів	Склад: вода, яблучний сік з концентрованого яблучного соку (20%), регулятор кислотності лимонна кислота, ароматизатор, підсолоджувач: аспартам (містить джерело фенілаланіну), ацесульфам К, барвник: сульфітно-аміачна карамель. Без ГМО.	Фруктова частина 100 % Склад: відновлено з натурального яблучного соку концентрованого	Натуральний сік відновлений яблучний (50 %), цукровий сироп, глюкозно-фруктозний сироп, регулятор кислотності лимонна кислота	Яблучний сік 50 %, цукровий сироп, глюкозно-фруктозний сироп, регулятор кислотності лимонна кислота, натуральний ароматизатор «Виноград»	Фруктова частина 100 % Склад: відновлено з натурального яблучного соку концентрованого
3	Будь-які інгредієнти, які наведені у додатку № 1	—	—	—	—	—
4	Кількість певних інгредієнтів або категорій інгредієнтів у випадках, передбачених цим Законом	яблучний сік з концентрованого яблучного соку (20%)	Фруктова частина 100 %	сік відновлений яблучний (50 %)	Яблучний сік 50 %	Фруктова частина 100 %
5	Кількість ХП в установлених одиницях вимірювання	950 мл	1 л	1 л	1 л	1 л
6	Мінімальний термін придатності або дата «вжити до»	вжити до 01.09.2024	вжити до 17.10.2024	вжити до 05.03.2024	вжити до 01.02.2024	вжити до 31.01.2024

7	Особливі умови зберігання та/або умови використання (за потреби)	зберігати за температури до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 85 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 48 годин	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С ті відносній вологості повітря не більше 75 %. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом доби в межах загального строку придатності	зберігати за температури від 0 до 25 °С. Після відкриття пакет зберігати за температури від 2 до 6 °С, продукт вжити протягом 2 діб
8	Найменування та місцезнаходження оператора ринку ХП, відповідального за інформацію про ХП, або імпортера	Sokpol Sp. z o.o. ul. Kosciuszki 8, 42-300 Myszkow, Польща Імпортёр в Україні : ТОВ «Таврія В», вул. М'ясоїдівська, 14, м. Одеса, 65091, Україна	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, вул. Миру, 144, с. Степанівка, Роздільнянський р-н, Одеська обл., 67430, Україна	СП «Вітмарк-Україна», ТОВ, пров. Високий, 22, м. Одеса, 65007	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262	ТОВ «Сандора», Україна, Миколаївська обл., Жовтневий р-н, с. Миколаївське, 57262
9	Країна походження або місце походження	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено	не позначено
10	Інструкції з використання	не зазначено	не зазначено	не зазначено	не зазначено	не зазначено
11	Для напоїв із вмістом спирту етилового понад 1,2% об'єм. од. - фактичний вміст спирту у напої	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм	Не є спиртовим напоєм
12	Інформація про поживну цінність харчового продукту	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,5; вуглеводи – 2, з них цукор 1,3, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 37 кДж (9 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0; вуглеводи – 11,8, з них цукри 11,8, сіль 0,025. Енергетична цінність (калорійність): 198 кДж (47 ккал)	Жири – 0, з них насичені – 0; білки – 0,4; вуглеводи – 10,3, з них цукри 9,8, сіль 0,02. Енергетична цінність (калорійність): 182 кДж (43 ккал)

Таблиця 3 – Органолептичні показники якості сокової продукції

Показник якості	Зразок 1	Зразок 2 Наш Сік	Зразок 3 Джаффа	Зразок 4 Садочок	Зразок 5 Сандора	Вимоги ДСТУ 4150:2003
Зовнішній вигляд і консистенція	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина, без опалесценції, без осаду	Прозора рідина. Дозволено незначну опалесценцію
Колір	Однорідний, темно-жовтий, з темним відтінком	Однорідний, світло-жовтий, без потемніння	Однорідний, солом'яний, з незначним потемнінням	Однорідний, темно-жовтий, з темним відтінком	Однорідний, світло-жовтий, без потемніння	Відповідно кольору використаних компонентів. Дозволено темніші відтінки в світлих нектарах
Смак і аромат	Запах слабовиражений, відповідний. Смак ненасичений, водянистий, солодко-кислий, яблучний	Запах помірний, приємний, відповідний. Смак солодко-кислий, достатньо приємний, гармонійний	Запах помірний, приємний, відповідний. Смак солодкий, трохи приторний, достатньо гармонійний	Запах різкуватий, виражений, кислуватий, не дуже гармонійний. Смак кисло-солодкий, не зовсім гармонійний	Запах різкуватий, виражений, кислуватий, не дуже гармонійний. Смак кисло-солодкий, не зовсім гармонійний	Гармонійні, властиві використаним компонентам, з приємним не різким смаком. Сторонні присмаки і запахи не дозволено

Профілограма зовнішнього вигляду і кольору

Профілограма смаку та запаху

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Встановлено, що на соковому ринку зберігатиметься тенденція до загального звуження асортименту продукції, оскільки найближчим часом не буде різкого відновлення. Відбуватиметься зростання цін у межах споживчої інфляції, отже підприємствам слід продовжувати пошук шляхів зменшення виробничих витрат. Якщо говорити про ринки соків загалом, то найбільшими за обсягами є Китай, США, Індія та країни Європи. При цьому за рівнем споживання на душу населення Польща є одним із лідерів. Очікується, що в подальшому зрілі ринки будуть боротися за зростання за рахунок конкуренції з іншими категоріями напоїв (Північна Америка, деякі країни Західної Європи, Японія).

2. Споживчі властивості товару - це властивості, які обумовлюють його корисність в процесі експлуатації і споживання. Номенклатура споживчих властивостей і їх показників визначається особливостями і призначенням товару. Залежно від особливостей споживчі властивості і показники якості поділяються на групи: за призначенням, надійності, ергономічні, естетичні, екологічні, властивості безпеки і за іншими ознаками. До основних споживчих характеристик соків та нектарів відноситься їх харчова, енергетична і біологічна цінність, а також здатність втамувати спрагу, приємні смакові характеристики.

3. Нормативними документами встановлені основні вимоги до якості сокової продукції, а саме: стан пакування та маркування транспортної та споживчої тари, органолептичні показники якості, вміст розчинних сухих речовин, титрована кислотність, вміст лимонної, яблучної кислоти і ряд інших показників. Пороки соків продукції викликаються в основному фізико-хімічними процесами, що порушують стабільність систем напою, внаслідок чого з'являються дефекти.

4. Асортимент сокової продукції в супермаркетах м. Одеси представлений соками, нектарами, соковмісними напоями, морсами та ін. В асортименті соків та нектарів в основному представлена сокова продукція вітчизняного виробництва. Торгові марки які зустрічались у всіх магазинах це – ТМ Наш Сік, ТМ Садочок та ТМ Сандора. Найбільш розповсюджені смаки – яблуко, яблуко-виноград, та інші поєднання яблука з іншими фруктами. Основні виробники в Україні - ТОВ «Сандора» та СП «Вітмарк-Україна».

5. Упаковка всіх зразків сокової продукції вироблена з полімерного або комбінованого матеріалу типу ТетраПак, без дефектів, відповідає вимогам нормативної документації. Всі зразки сокової продукції мали коректну назву продукту з вказанням способу додаткової обробки – «освітлений», «пастеризований». На всіх зразках було зазначено умови зберігання продукції в герметичній тарі та після її відкриття. Всі зразки містили на маркуванні інформацію про вміст фруктової частини – не менше 50 %. Склалися зауваження до маркування зразка ТМ «Садочок» - на маркуванні не позначено інформацію про відсутність ГМО в складі.

6. За органолептичними показниками всі зразки сокової продукції відповідають вимогам нормативної документації, але зразок ТМ «Садочок» має найменш приємні смак та запах – різкий, кислий, негармонійний, зразок ТМ «Jaffa» має задовільні показники смаку та запаху, і зразок 2 ТМ «Наш Сік» має найбільш приємні характеристики смаку і запаху. За фізико-хімічними показниками всі зразки відповідають нормам, зазначеним в ДСТУ 4150:2003 «Соки, напої сокові, нектари плодово-ягідні, овочеві та з баштанних культур».

7. Визначено код згідно до УКТЗЕД напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука – 2009712000. При імпорті напою соковмісного «GRAND» зі смаком яблука передбачено застосування Державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин та попереднього документального контролю у пункті пропуску через митний кордон України. Визначено країну походження напою соковмісного «GRAND» - це Польща, тому при імпорті до України за для отримання можливості надання тарифної преференції при оподаткуванні митом обов'язково повинен надаватися Сертифікат форми EUR.1. Розроблено технологічну схему митного контролю і митного оформлення імпорту партії напою соковмісного «GRAND», та надане документальний супровід

8. Завдання охорони праці - звести до мінімуму ймовірність поразки робітника під дією небезпечного виробничого фактора або захворювання під дією шкідливого виробничого фактора, при цьому одночасно забезпечити досить комфортні умови при максимальній продуктивності праці. Основними документами нормативної бази щодо питань охорони праці на підприємствах є: Конституція України, Закон України «Про охорону праці», Закон України «Про охорону здоров'я», Закон України «Про пожежну безпеку», Закон України «Про охорону навколишнього середовища»; спеціальними законодавчими актами є Державні нормативні акти про охорону праці, Державні стандарти Системи стандартів безпеки праці, Будівельні норми і правила, Санітарні норми, Правила технічної експлуатації електроустановок споживачів та інші нормативні документи.

Рекомендації: Виробникам необхідно вказувати на маркуванні сокової продукції відсотковий вміст фруктових частини.

Виробнику соку ТМ «Садочок» доцільно звернути увагу, на негативні органолептичні показники якості продукції.

Споживачам можна рекомендувати звертати увагу на назву продукту та виробника, оскільки зовнішнє оформлення соків і соковмісних напоїв нічим не відрізняється, але вміст фруктових частини в соках є значно більшим, органолептичні показники якості соків – вищими. Також можна порадити обирати сокову продукцію українських виробників, оскільки Україна має багаторічний досвід виробництва якісної сокової продукції, крім того, на сьогоднішній день підтримка українського виробника є не тільки важливою і необхідною, вон є вживим кроком до перемоги.